

STATENKOERIER

UITGAVE VAN HET WIJKOVERLEG STATENKWARTIER
QUATERLY MAGAZINE FOR INHABITANTS OF THE STATENKWARTIER

Aan de bewoner(s) van dit huis

Nieuwe dirigent bij Statenkoor

Pagina 18

Interview met wethouder Boudewijn Revis	5
Kinderpagina is terug. Hoera!	27
Historie, een opmerkelijk echtpaar	35

Buurtgenoot gezocht

Welzijn Scheveningen helpt senioren zo lang mogelijk zelfstandig thuis te wonen. Met uw hulp gaat dat een stuk prettiger. Helpt u mee?

Vrijwilliger Particuliere Vervoersdienst

Voor senioren die vanwege hun gezondheid of mobiliteit geen gebruik kunnen maken van het openbaar vervoer is er de Particuliere Vervoersdienst. Als vrijwilliger chauffeur vervoert u senioren in uw eigen auto. De brandstof wordt uiteraard vergoed.

Vrijwilliger Bezoek aan Huis

Een vrijwilliger Bezoek aan Huis draagt bij aan het doorbreken van eenzaamheid en sociaal isolement bij alleenstaande senioren. Als vrijwilliger gaat u wekelijks op bezoek en biedt u aanspraak en gezelligheid, bijvoorbeeld door samen een spelletje te doen, voor te lezen, naar buiten te gaan of gewoon een praatje te maken.

Vrijwilliger Hulp bij Mantelzorg

Een vrijwilliger Hulp bij Mantelzorg maakt twee mensen die elkaar dierbaar zijn in één klap blij. Door kleine - niet verplegende - taken over te nemen, heeft de mantelzorger even een uurtje voor zichzelf. U kunt bijvoorbeeld een spelletje spelen, een wandeling maken, samen koken of de krant voorlezen.

Vrijwilliger 'De Ontmoeting'

Bij 'De Ontmoeting' komen zelfstandig wonende senioren wekelijks bijeen voor sociaal contact, afwisselende activiteiten en een gezellige lunch. Als vrijwilliger draagt u bij aan de gezellige ongedwongen sfeer en ondersteunt u de activiteitenbegeleider.

Vrijwilliger Boodschappendienst

Als vrijwilliger van De Boodschappendienst doet u, al dan niet samen met de oudere, zijn of haar boodschappen. U ondersteunt daarmee uw buurtgenoot en biedt wat aanspraak en gezelligheid op de koop toe.

*Dit is een greep uit wel
honderd vacatures op onze website*

Neem voor meer informatie contact op
met het Vrijwilligerspunt Scheveningen
(070) 416 20 20
info@vrijwilligerspuntscheveningen.nl

Petra Frankfort en Lindsey Grootveld

ER BROEIT IETS IN HET STATENKWARTIER

Dat er veel gebeurt in het Statenkwartier waar je vaak geen weet van hebt als bewoner, ontdekken we iedere keer weer als we bezig zijn de Statenkoerier te vullen. Zo is er een netwerk van mensen die elkaar een beetje in de gaten houden en samen leuke dingen doen. We hebben een winkel op de Fred die haarwerken verkoopt en waar de mensen van heinde en verre naar toe komen om geholpen te worden. Ook woont er een heuse spellenmaker in het Statenkwartier die al tientallen spellen op zijn naam heeft. En weet U wat een BIZ is? Nou, we hebben er twee en de ene wil niet met de ander samen, maar die ander wel met die ene. Snapt U het nog?

Daarnaast krijgt U informatie over de herinrichting van de Fred, Aert van der Goesstraat en Willem de Zwijgerlaan. De verantwoordelijke wethouder, Boudewijn Revis, werd ondervraagd door twee van onze redacteurs; hij vertelt er meer over.

Onze meest ervaren redacteur, Abe van der Werff, liet zich verder informeren over het herplantingsvoorstel langs de Kennedylaan en vroeg zich af of de jonge boompjes wel de beloofde 20 cm stamomvang hadden. Persoonlijk nam hij, om U goed te kunnen informeren, de boompjes de maat.

Kortom, als wij met onze eigen besognes bezig zijn broeit het om ons heen in het Statenkwartier. En daar informeren wij U graag over.

Menno de Groot
Eindredacteur

VACATURE REDACTEUR STATENKOERIER

Rond de kernredactie is ruimte voor nieuwe redacteurs. Inspirerend werk in een goed team! Schrijf jij graag en voel je je betrokken bij het Statenkwartier?

Meld je aan via statenkoerier@statenkwartier.net

Foto cover

Het Statenkoor oefent in het Henri Couvéehuis

Foto: Abe van der Werff

Colofon

De Statenkoerier is een uitgave van het bestuur van het Wijkoverleg Statenkwartier wijkoverleg@statenkwartier.net (bestuur); statenkoerier@statenkwartier.net (redactie). Jaargang 38, uitgave juni 2017 – 02.

De Statenkoerier verschijnt viermaal per jaar en wordt gratis huis-aan-huis bezorgd. Oplage 6.500. Verschijningsdatum volgend nummer: Vanaf 25 september 2017.

De Statenkoerier wordt bezorgd op alle adressen in het Statenkwartier, óók indien NEE-NEE stickers zijn toegepast. Aldus is besloten op de wijkvergadering van 12 november 2013 en opnieuw op 16 november 2016. Veel gebruikers van NEE-NEE stickers ontvangen graag de Statenkoerier maar willen verschoond blijven van overig drukwerk.

Wie geen prijs stelt op de Statenkoerier kan dit melden op info@statenkwartier.net met vermelding van het woonadres.

Vrienden van het Statenkwartier

Bankrek. NL85 INGB 0000175903 t.n.v. de stichting Vrienden van het Statenkwartier, Den Haag.

Redactie Statenkoerier

Jan Bron Dik
Menno de Groot, eindredacteur
Marion Petit, contactpersoon bestuur
Abe van der Werff

Vragen, opmerkingen?

Mail naar statenkoerier@statenkwartier.net
Druk: PrintStudio Statenkwartier BV
Verspreiding: Huis Aan Huis Amsterdam
Vormgeving: Leen van der Heijdt, À la Leen

Advertenties

Voor tarieven en afmetingen:
[Mirjam Kroemer kroemer@kpnmail.nl](mailto:Mirjam.Kroemer@kpnmail.nl)

Bij een jaarcontract betaalt u éénmalig 4 advertenties en krijgt u 20% korting op de totaalprijs. Een jaarcontract loopt van 1 januari t/m 31 december. Advertentietarieven zijn excl. pre-presswerkzaamheden.

Advertenties voor het volgende nummer inleveren uiterlijk 14 augustus 2017 bij [Mirjam Kroemer, kroemer@kpnmail.nl](mailto:Mirjam.Kroemer@kpnmail.nl).

In dit nummer

Interview met wethouder Boudewijn Revis	5
BIZzen	10
Nieuw bestuurslid: Rogier Bekkers	15
Nieuwe dirigent bij Statenkoor	18
De haarwerken van D D Huisman	20
Groen	23
Kinderpagina is terug. Hoera!	27
Interview met... Fred Horn, Spellmaker	30
Historie, een opmerkelijk echtpaar	35
Rijk in je Wijk	38
Uit de wijk	39
Wijkinformatie	42
Oplossing Jaartalpuzzel	42

TOP 3
BEST BEOORDEELDE
MAKELAARSKANTOREN
DEN HAAG - 2016
(BRON FUNDA 2016)

9,3
funda
powered by nvm

 Korff de Gidts
Makelaardij

Van Boetzelaerlaan 1 | Den Haag | T 070 - 355 84 00 | www.korffdegidts.nl

ITALIA
Auto
CORSE

Specialist in **Alfa Romeo**
Onderhoud **Fiat** en **Alfa Romeo**
APK keuringen (*alle merken*) RDW-erkend
Schadeherstel (*alle merken*)
Verkoop nieuwe en gebruikte Alfa Romeo's

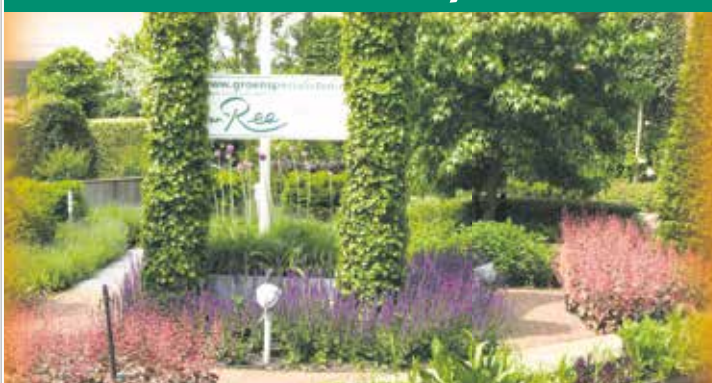
Alfa Romeo

Sonooystraat 80 - 90, 2581 VP Den Haag.
Telefoon 070 - 354 18 42

www.italiaautocorse.nl

Tuin inrichten, renoveren of onderhouden...

 van Ree
GROENSPECIALISTEN

Ontwerp, inrichting en onderhoud
van tuinen en groenvoorzieningen.

Voor meer informatie:
www.groenspecialisten.nl
Voorburg/ Pijnacker • Telefoon: 015 - 361 09 78

EXCLUSIEF
GESELECTEERD.NL

DE TUINEN
VAN
APPELTERN

GROEN
KEUR®
GECERTIFICEERD
BEDRIJF

Interview met wethouder Boudewijn Revis

“DIT IS HET MOMENT OM ALLES INTEGRAAL AAN TE PAKKEN”

Tekst Jan Bron Dik en Abe van der Werff Fotografie Abe van der Werff

Alweer even geleden, op woensdag 22 maart om precies te zijn, hield de gemeente Den Haag een inloopbijeenkomst in MuZee over de voorgenomen herinrichting van de Frederik Hendriklaan – Aert van der Goesstraat – Willem de Zwijgerlaan. Ruim 200 bewoners kwamen naar deze inloopavond die de gemeente had opgezet om belangstellenden een update te geven over het voorlopig ontwerp voor de herinrichting van het hart van het Statenkwartier.

Wethouder Boudewijn Revis

Na de inspraak- en besluitvormingsprocedures kan op z'n vroegst eind 2018 een begin gemaakt worden met de werkzaamheden. De bezoekers gingen in gesprek met vertegenwoordigers van de gemeente en vroegen tekst en uitleg over het schetsontwerp. Mensen konden ook schriftelijk hun ideeën kenbaar maken. Ook verantwoordelijk wethouder Boudewijn Revis was aanwezig.

Het ontwerp houdt rekening met parkeergelegenheid, verkeersveiligheid en herstelt de allure van dit belangrijke winkelgebied. De 'Fred' zoals wij onze winkelstraat liefkozend noemen, wordt voetgangersvriendelijker en verkeersluwer, waardoor de verblijfskwaliteit groter wordt. Daar zullen winkelende bezoekers en

“Het ontwerp houdt rekening met parkeergelegenheid, verkeersveiligheid en herstelt de allure van dit belangrijke winkelgebied.”

winkeliers profijt van hebben. De reacties tot nu toe zijn overwegend positief tot zelfs enthousiast.

Maar het uiteindelijke resultaat zal afhangen van de verdere detaillering. Het zal nog niet meevallen om alle wensen ook

echt een volwaardige plek te geven, letterlijk. En er zijn nogal wat onderwerpen die aandacht verdienen en inpassing vereisen. Daarom vroeg de Statenkoerier wethouder Revis om een gesprek en liep met hem een lange lijst van aandachtspunten door.

Revis geeft graag toelichting op de plannen voor de herinrichting

Revis stond hier direct voor open en ontving ons graag op het stadhuis. Na binnenkomst overlaadt hij ons eerst met lof over het Statenkwartier en hij meent het echt. “Deze wijk is één van de allermooiste van Den Haag en de betrokkenheid van de bewoners is groot”, zegt hij. Welnu, dat horen wij natuurlijk graag. Revis (VVD) is wethouder BSKB (Binnenstad, Stadsontwikkeling, Kerngebieden en Buitenruimte). Al snel hebben we met hem een geanimeerd gesprek en raken we onvermijdelijk aan zijn visie om de rol van de overheid een zekere beperking te laten houden. “Je moet als overheid niet overal je wil opleggen”, is zijn stellige mening. Trouwens, de overheid heeft vaak maar beperkt geld. Beter is het daarom om in harmonie ook het particuliere initiatief de ruimte te geven. “Kijk naar het opknappen van de buitenruimte onder het motto ‘De Kust Gezond’ en zie hoe particuliere investeringen gunstig uitpakten. Ook eerdere herinrichtingen van winkelstraten in Den Haag hebben ons geleerd dat het opknappen particuliere investeringen aanjaagt. Je kunt als overheid

Schetsontwerp Frederik Hendriklaan en Aert van der Goesstraat

daarom beter samenwerken met bedrijven die zeker in deze tijd hun maatschappelijke verantwoordelijkheid erkennen. Je moet ook vertrouwen durven hebben in de markt”, aldus de wethouder. “Al veel langer speelt de wens om de Frederik Hendriklaan, de mooiste wijkwinkelstraat van Den Haag, weer bij de tijd te brengen en tegelijkertijd stijlvol in ere te herstellen. De noodzakelijke vervanging van de riolering, ook in de Willem de Zwijgerlaan, geeft ons nu deze gelegenheid. Met ook de wensen van het wijkoverleg en van de winkeliers willen we deze ingrijpende herinrichting grondig doen. Dit is het moment om alles aan te pakken.”

Uitgangspunten zijn ‘De auto te gast’ en ‘Flaneren in plaats van laveren’.

“Maar ook duurzaamheid en toekomstgerichtheid zijn van belang. Een grotere verkeersveiligheid voor alle gebruikers van deze openbare ruimte, dus niet alleen automobilisten, maar ook fietsers en voetgangers. Kort parkeren en 30 km/u in combinatie met snelheid remmende maatregelen zijn daarbij wezenlijke punten. We zullen het onderscheid tussen de verbrede stoep en versmalde straat helder laten uitkomen. Voor het winkelen op de Fred, in de Aert van der Goes en Willem de

Zwijger moet voldoende vrije ruimte voor de voetganger zijn: een consequent vrijgehouden looproute van voldoende breedte over de volle lengte van het winkelgebied. Zodanig gemarkeerd qua materiaalgebruik dat iedereen het zal laten om de doorgang te belemmeren met uitgestalde waren, fietsen enzovoorts”.

Wat gebeurt er met die ontsierende luifels?

Tja, daar aarzelt de wethouder en kiest behoedzaam zijn woorden. In het afgelopen nummer van de Statenkoerier constateerde Karel Wagemans dat er op de Fred nog tien en op de Aert van der Goesstraat nog zeven luifeloverkappingen zijn die het volhouden. In de jaren zeventig bij alle winkels geplaatst. Met stalen profielen en glas als afdek materiaal, kon iedereen voortaan ook bij hevige regen droog winkelen. Uniek in Nederland! De voorziening hield het heel wat jaren vol maar ging uiteindelijk door nalatig onderhoud toch te gronde. Op die zeventien overgebleven luifels na dus. Het wijkoverleg Statenkwartier besprak al eens dat die luifels feitelijk in de publieke ruimte staan, met hun kolommen in de gemeentegrond. Hier en daar klonk een vraag of in een eigentijdse vormgeving aan nieuwe luifels valt te denken. Een slimmerd meende dat er bij de gemeente voor luifels in de Fred nog een potje met € 70.000 beschikbaar zou staan. Dat kon de wethouder niet bevestigen. Maar blijven die luifels nu of niet? Het is juridisch gecompliceerd. De gemeente gaat niet over

“Al veel langer speelt de wens om de Frederik Hendriklaan weer bij de tijd te brengen en tegelijkertijd stijlvol in ere te herstellen. De noodzakelijke vervanging van de riolering geeft ons nu deze gelegenheid.”

particuliere luifels, maar in het kader van de herinrichting van de gehele openbare ruimte in deze winkelstraat, in het jargon “van gevel tot gevel” genoemd, wil de gemeente wel graag met de individuele eigenaren bespreken of er een mogelijkheid is om de luifels te verwijderen. Maar ook hier wijst Revis nadrukkelijk op het particulier initiatief. Als de winkeliersverenigingen duidelijk behoefte aan behoud van die luifels uitspreken, is hij bereid om samen – “ik kies voor het harmoniemodel” - een verkennend onderzoek te doen. In dit gesprek komen we er dus niet zomaar even uit.

Goed, andere ontsieringen dan. De fraaie architectuur in het Statenkwartier is gelukkig al een eeuwlang best goed intact gebleven. Behalve in de Fred en Aert van der Goesstraat. Kijk maar naar het lint aan winkels. Architecten noemen dit een ‘plint’. Vrijwel alle winkelpuien grenzen direct aan elkaar en bijna alle ontkennen de maat en de schaal van de architectuur waarvan ze deel uitmaken. Op oude ansichtkaarten zie je hoe de gevels met toen al veel winkels in een onderlinge architectonische harmonie verkeerden. Een vorm-eenheid tussen woonhuizen en winkels. Maak nu eens van dezelfde plek een foto. In honderd jaar kan natuurlijk nooit alles hetzelfde blijven, maar je schrikt wel.

Bewoners buigen zich over de plannen voor de Fred

Heel veel glas met beton en staal. De woningen erboven lijken te zweven, ze zijn niet meer zichtbaar aan de grond gebonden door de onderbreking met winkels, visueel door reclameborden versterkt. Hoe heeft de gemeentelijke Dienst Welstand dit ooit zo kunnen accepteren? Met alle waardering voor inderdaad 'Neêrlands mooiste winkelstraat' leggen we dit toch maar aan onze wethouder voor.

Hij bagatelliseert het probleem zeker niet, maar ziet geen kans om het direct op te lossen. Dat is natuurlijk wel begrijpelijk. "Het herinrichtingsplan zal een enorme boost aan de ervaring van kwaliteit geven", zegt hij, "en dat werd trouwens ook wel tijd. Bedenk ook dat de tijdgeest toen anders was, dat we enkele decennia geleden anders over kwaliteit dachten dan we nu doen. Je ziet nu wel weer dat ondernemers in de huidige tijdsgeschiedenis vaak weer veel mooiere (historische) plinten realiseren." Moet je dan in het Statenkwartier alleen maar historiserend gaan bouwen? "Dat kan nooit de vooropgezette bedoeling zijn", zegt Revis. "Er bestaan strenge regels voor Beschermd Stadsgezicht, en er zijn allerlei andere voorzieningen die om een zorgvuldige afweging in een oude wijk als het Statenkwartier vragen. Daarbij komt dan ook weer het handhaven om de hoek kijken." Misschien moet deze punten met vertegenwoordigers van de verschillende geledingen eens grondig onderzocht worden. "We bouwen immers aan de toekomst", vindt de wethouder.

Wat zijn de gevolgen voor het OV en het parkeren?

Buslijn 21 door de Fred verdwijnt. Transformatie tot een verblijfsgebied waar de auto te gast is verhoudt zich niet met doorgaande lijnen van stadsbussen. Maar een goede bereikbaarheid van het openbaar vervoer is van groot belang. Dat lijkt haalbaar met te realiseren haltes op de kruising Fred/Statenlaan en de President Kennedylaan vlakbij de Aert van der Goes. De gemeente en HTM werken dit idee nu verder uit."

En de tram?

"U weet ongetwijfeld dat er gedacht wordt aan een hoogwaardige vervoersverbinding vanaf Den Haag CS naar het straks ontwikkelde Norfolkterrein. Echter er komt geen tram door de Willem de Zwijgerlaan. Dat is een gegeven. Daarnaast is op termijn door vernieuwing van de tramvoertuigen de tramkeerlus via de Fred en Prins Mauritslaan niet meer nodig. Dit zorgt ervoor de tram daar uit de straat verdwijnt en we dat deel van de Fred nóg mooier kunnen laten aansluiten bij de nieuwe inrichting."

"Met het nieuwe herinrichtingsplan wordt een grote stap gezet naar meer ruimte voor voetgangers en terrassen. Dat gaat hier en daar ten koste van een paar parkeerplaatsen."

In de Statenkoerier besteden we geregeld aandacht aan scholen in onze wijk. Je ziet dan tegen half negen 's ochtends kinderen naar school hollen. Druk pratend met vriendjes of vriendinnetjes banjeren ze later op de dag weer naar huis. Hoe veilig steken die kinderen de drukke wegen over? Veel scholen hebben hun klauwovers en dat is een belangrijke veiligheidsvoorziening. Hoe kijkt de wethouder naar stoplichten die de route dichtbij de scholen nog veiliger kunnen maken? En moeten dat dan geen 'aftel-stoplichten' worden? Wethouder Revis ziet dit probleem liever wat breder. Het raakt namelijk ook aan de parkeerproblematiek van het Statenkwartier. "Met het nieuwe herinrichtingsplan wordt een grote stap gezet naar meer ruimte voor voetgangers en terrassen. Dat gaat hier en daar ten koste van een paar parkeerplaatsen."

Vervolg op pagina 9

Saijai Wellness
Authentic Thai Massage & Wellness

**WELCOME
7 DAYS A WEEK!**

Statenkwartier Den Haag
Willem de Zwijgerlaan 76 B
t 070-2129000
www.saijai-wellness.nl

MajoLien-Stuc

Stukadoors- en Restauratiebedrijf

- Voor al uw stucwerk
- Reconstructie van ornamenten
- Restauratiewerk

S.C.S. Sadhoe
M 06 200 101 54 | Majoliienstuc@casema.nl
www.majoliienstuc.nl

Voor stukadoorswerk in woningen ouder dan 2 jaar slechts 6% B.T.W.
Lid van NOA

P R A K T I J K DE WESTDUIN

- acupunctuur • counselling • coaching •
- dry needling • fysiotherapie • voeding •
- medical taping • (psycho)therapie • EMDR •

- > burn-out?
- > blessures?
- > chronische spierklachten?
- > fibromyalgie?
- > migraine?
- > misbruik (geestelijk, fysiek, leeftijdsgerelateerd)?
- > onverwerkte ervaringen (trauma)?
- > spierknopen?

Westduinweg 76 - 2583 EK Den Haag
e: info@DeWestDuin.nl • www.DeWestDuin.nl
t: (070) 33 88 722

Need help for psychological or physical problems:
we speak English, wir sprechen Deutsch

Als het thuis even niet meer gaat

Herstellen of aansterken na een ziekenhuisopname?
Of tijdelijk dichtbij huis gerichte zorg nodig?

HWW zorg helpt u er weer bovenop!

Wilt u meer weten?
Klantenservice: (070) 379 33 00

hwwzorg.nl

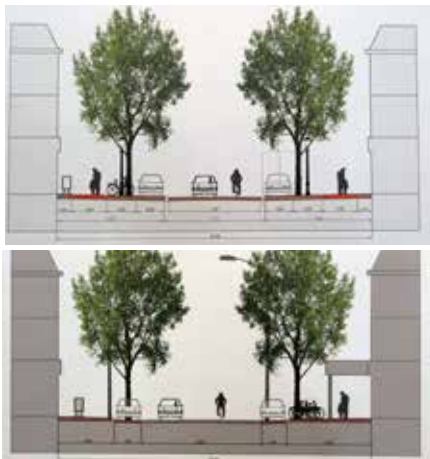
HWW zorg
Haagse Wijk- en Woonzorg

De luxe van kwaliteit krijgt u bij ons gratis

ENERGING
S I N D S 1 9 0 6

www.energing.nl

Aert van der Goesstraat. Schetsontwerp (boven) en huidige situatie (onder)

Maar kan er straks nog worden geparkeerd op de Fred en Aert van der Goesstraat?

“Jazeker, daar hebben de winkeliers ook sterk op aangedrongen. De Fred en de Aert van der Goesstraat hebben zoals we weten een belangrijke economische functie en die willen we behouden. Maar zoals gezegd, er komt meer ruimte voor terrasjes aan de straat en er zullen minder parkeerplekken zijn. Over de exacte invulling kan ik nu nog weinig zeggen, behalve dat we de parkeerplaatsen op de Willem

de Zwijgerlaan nu ordelijk zullen inrichten. Verder ligt er bij het college een plan voor betaald parkeren voor de hele wijk. Met de almaar toenemende parkeerdruk denk ik dat we in oudere wijken, zoals het Statenkwartier, moeten denken aan ondergrondse parkeergarages. We moeten denken in dit soort oplossingen, want sommige mensen hebben de auto nu eenmaal nodig. Het toekomstbeeld is dat er minder auto's maar meer groen moet komen en dat niet iedereen meer voor de deur kan parkeren.” Dan herinnert Revis ons eraan dat hij VVD-lijststrekker is bij de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2018 en strijdbaar stelt hij nu alvast een paar onderwerpen voor om in een volgend college extra stevig aan te pakken: parkeergarages in de wijken, fietsenstallingen, méér groen en aandacht voor voetgangers en speelplaatsen.

Dat klinkt prima. Minder fijn is dat op dit moment de winkels op de Fred bevoorraad worden door enorme vrachtauto's, die het verkeer veel hinderen. Kan dat in het verkeersluwe gebied straks niet compacter, slimmer en milieuvriendelijker? Revis aarzelt even, kiest opnieuw zorgvuldig zijn woorden. “Dat is niet primair de verantwoordelijkheid van de gemeente

maar van de bedrijven. In de binnenstad gelden inderdaad ‘tijdslots’, gelimiteerde uren van laden en lossen, maar dat kan niet op de Fred. Wel zijn er gedachten aan een overslagstation op de Binckhorst en wordt vrachtverkeer in kleinere hoeveelheden gedistribueerd. Maar ik denk echt dat bedrijven er straks in de nieuwe situatie zelf meer aandacht aan zullen geven.”

Tenslotte. Voor ons allen in Nederland staat onvermijdelijk de komende energietransitie te wachten. Met daarbij het afscheid nemen van het gas als energiebron. Vanuit het Haags warmte-initiatief werd er op aangedrongen, omdat de Fred nu toch open gaat, dat dit hét moment is om gelijk een warmteleiding aan te leggen die later de wijk van warm water kan voorzien voor de warmtevoorziening.

“Begrijp ik helemaal. En denk niet dat deze VVD-wethouder tegen duurzaamheid is, absoluut niet. Inderdaad, die energietransitie komt. Dat is ook nodig, goed en gewenst. Dat is geen vraag meer maar een kwestie van tijd. Maar de zogenaamde ‘ontgassing’ vereist eerst een plan, en kan niet zonder een nationale aanpak. Ik denk daarom dat dit bij deze herinrichting net te vroeg komt.”

Schetsontwerp kruising Frederik Hendriklaan en Willem de Zwijgerlaan

DE WINKELIERSVERENIGINGEN WERDEN EEN BIZ

Tekst en fotografie Abe van der Werff

Vincent Visser en Yvette Schmale

De Fred is als winkelstraat wereldberoemd in Nederland. De winkeliers doen er dan ook alles aan. Die winkeliers zijn niet verenigd in één vereniging, wat de meeste mensen zullen denken, maar in twee. Waarom? Daar proberen we aan de hand van gesprekken met de voorzitters achter te komen. Hoe het ook zij, twee gedreven voorzitters!

BIZ AERT VAN DER GOESSTRAAT

Vincent Visser is van edelsmederij en galerie Zee Zand Zilver aan het Frederik Hendrikplein. Hij is ook voorzitter van de BIZ Aert van der Goesstraat.

Wat is nou weer een BIZ?

Dat is een Bedrijven-Investerings-Zone. Een BIZ is een afgebaand gebied waarbinnen ondernemers samen investeren in de kwaliteit van hun bedrijfsomgeving. Dit is bijvoorbeeld een winkelgebied of een bedrijventerrein. Alle ondernemers in het BIZ-gebied betalen een bijdrage. In zo'n BIZ bepalen ondernemers zelf hoe en waarmee hun winkelgebied aantrekkelijker wordt gemaakt. Zij schrijven daarvoor een plan en betalen zelf mee aan de uitvoering. Het gaat dan bijvoorbeeld om:

- organiseren van evenementen
- ophangen van feestverlichting
- meer groen in de wijk
- extra activiteiten zoals schoonmaak en veiligheid.

De BIZ-bijdrage wordt geïnd door Belastingzaken. Voorwaarde is dat de meerderheid van de ondernemers achter het plan staat. Een BIZ is dus een instrument vóór en dóór ondernemers, telkens voor een periode van vijf jaar. In de praktijk zal een BIZ de oude winkeliersvereniging al gauw vervangen.

“Visser heeft ideeën voor de buurt.”

Ik wil van Vincent Visser graag weten waarom een doorlopende winkelstraat tweemaal een BIZ moet hebben: de Aert van der Goesstraat én de Frederik Hendriklaan (de Fred). Ik schopte met

mijn vraag onbedoeld tegen een gevoelige plek. De BIZ van de Fred wil namelijk wel samenwerken met de BIZ van de Aert van der Goesstraat, maar niet fuseren. En dat laatste is nu juist het doel van Visser.

“Het is in zijn ogen één dynamisch winkelgebied.”

Vincent Visser ziet de Fred en de Aert van der Goes als één winkelstraat. Er ligt een mooi groen plein met een druk bezochte kinderspeelplaats tussen, met een snackbar die van vader op zoon is overgegaan en op de hoek een druk bezocht terras, maar de weg loopt gewoon door. Heel anders is de situatie met de winkels op de Valeriusstraat, zonder een eigen BIZ. De Kennedylaan werkt als een scheiding met de Aert van der Goesstraat. Visser heeft ideeën voor de buurt. Kunst hoort straks bij de herinrichtingsplannen, zegt hij. Een projectgroep van bewoners, ondernemers en vastgoed eigenaren heeft al een aantal plekken aangewezen waar kunst een eigen rol kan spelen. Kunst heeft verbindende eigenschappen, stelt hij, en daarom moet kunst ook op het Frederik Hendrikplein prominent aanwezig zijn. Dit zal ondersteunen dat de Fred en de Aert van der Goes bij elkaar horen. De gemeente heeft al gezegd dat er voor kunst geen zak met geld klaar staat. Maar voor die financiële hindernis is wel een oplossing te bedenken. Ga nu eens uit van een sokkel waarin de gemeente voorziet inclusief de bestemmingsruimte. In samenwerking met diverse instanties zetten de ondernemers zich dan in om de kunst te verzorgen. Maar ook de plaatsing van zitbankjes, nieuwe bestrating en het groen – dat alles speelt een belangrijke rol in het hele winkelgebied van Aert van der Goesstraat, Frederik Hendriklaan tot en met de Willem de Zwijgerlaan. Het is in zijn ogen één dynamisch winkelgebied en zo zien ook de klanten het. Daar doe je afwisselende ervaringen op. Voorop staat een prachtig en divers winkelaanbod, maar er is ook een kinderspeelplaats, er tegenover wuiven hoge bomen trots met hun kruinen, er zijn kiosken en veel gezellige plekken om even neer te strijken voor een kop koffie. Het Frederik Hendrikplein is in die figuratie als het ware een rustgebied voor winkelend publiek.

Hoe kijkt Visser naar de luifels uit de jaren zeventig? Hij vindt dat je met de beperkte middelen die nu eenmaal voor een winkelgebied beschikbaar staan, zuinig moet omgaan. Hij zou de stalen luifels, hij spreekt van obstakels, graag kwijt raken. Dat zou het aanzicht van de gevels verbeteren en de herkenning van het winkelaanbod vergroten. We hebben het over verblijfsruimte, zegt Vincent, ga daar dan ook zorgvuldig mee om. Verhoog liever de kwaliteit van verblijven. Vroeger werd er al vanuit een samenghangende visie naar een winkelstraat gekeken. In die tijd was er ook maar één winkeliersvereniging. De gemeente houdt bewoners terecht aan de voorwaarden van Beschermd Stadsgezicht. Ook de ondernemers zullen zich hieraan gehouden weten.

Wie een BIZ wil oprichten kan de grondslag slechts bij ondernemingen en winkels zoeken. Voor de vraag of voor de Aert van der Goesstraat een nieuwe BIZ moest komen, deed men drie jaar geleden onderzoek. Wat bleek? De winkeliersverenigingen kozen met 90% voor één BIZ voor de Fred tot en met de Aert van der Goes, zegt Visser. Men wilde graag voorkomen dat klanten worden geconfronteerd met twee marketing uitingen. Enkele ondernemers vroegen zich toen af of sommige collega's

wel solvabel genoeg waren voor een BIZ. Dat is nu een achterhaalde situatie. Het recente voorstel voor één BIZ haalde het bestuurlijk echter niet. Er blijft dus een BIZ voor de Fred en een BIZ voor de Aert van der Goesstraat. Het bestuur van BIZ Frederik Hendriklaan stapte toen op. En een nieuwe voorzitter trad aan, Yvette Schmale, eveneens door de Statenkoerier geïnterviewd. De verenigingen hebben, aldus Vincent Visser, nu dubbele kosten voor twee besturen (vrijwilligers), de boekhouding, verzekeringen, marketing en facilitaire zaken. Sinds dit jaar dragen de ondernemingen van de twee BIZZEN naar rato bij aan het Sinterklaasfeest als gemeenschappelijke activiteit, maar ook voor de feestverlichting en communicatie naar hun klanten. Als het aan Vincent Visser ligt is dit rijtje makkelijk verder uit te breiden, maar heb je het dan eigenlijk niet over één BIZ?

BIZ FREDERIK HENDRIKLAAN

Yvette Schmale is opgegroeid als dochter van een winkelier aan het Mezenplein. Haar eerste en al haar volgende banen waren in een winkel. Ze beheert nu samen met haar man Wim – ook uit een ondernemersfamilie - eigen winkels aan de Theresiastraat en de Betje Wolffstraat.

Beiden zitten in het bestuur van die twee BIZ-organisaties. Sinds een jaar hebben ze ook een Douglaszaak aan de Frederik Hendriklaan. Haar drie dochters werken inmiddels in het bedrijf inclusief schoonzoon, met z'n allen runnen ze hun drie winkels. Yvette Schmale is nu bovendien voorzitter van de BIZ Frederik Hendriklaan geworden, Wim Schmale is er bestuurslid. *(Wat is een BIZ? Zie interview met Vincent Visser).*

“Met z'n allen runnen ze hun drie winkels.”

We praten eerst over de verhouding tussen de winkelgebieden Fred en Aert van der Goesstraat. Die twee bijeengevoegd tot één groot BIZ-gebied, dus met heel veel leden, zou als bestuur in veel opzichten moeilijk zijn om gelijk te stellen en te faciliteren, merkt Yvette Schmale op. De Fred is veel langer, met meer grote en ook kleine winkels dan op de Aert van der Goesstraat. Er rijdt een tram, de straat heeft in dit gebied soms smallere stoepen. Haar BIZ telt 143 leden van wie veel particulieren. Meerdere panden zijn in bezit van vastgoed, een aantal winkels is van ketens. Er is ook een dwarsstraat met winkels: Willem de Zwijgerlaan, zonder een BIZ. De Fred als winkelstraat eindigt pas bij het Prins Mauritsplein. Echt een lastig gebied bijvoorbeeld voor de Sinterklaasoptocht die toch al niet overal mag komen vanwege de verkeersveiligheid. De feestverlichting wil de BIZ graag bij al haar leden ophangen, maar helaas kan dat niet overal. Alleen deze voorbeelden al, waar Yvette in korte tijd tegenaan liep, maken haar huiverig om een nog veel groter gebied als BIZ-bestuur te gaan beheren. Toch zijn er voldoende zaken in beide winkelgebieden om samen aan te pakken en elkaar op die manier te versterken.

Doordat de gemeente het fenomeen BIZ introduceerde is er in de organisatie van winkelbesturen veel veranderd. Laten we

nu eerst eens wennen aan deze organisatievorm en de nieuwe regels, dan zien we over enige tijd verder, is het standpunt van Yvette Schmale als nieuwe BIZ-voorzitter.

In ons gesprek komt geregeld het woord 'winkelier' langs en dan weer 'ondernemer'. Zijn dat toch de zelfde mensen? Yvette aarzelt even, dan legt ze geduldig het wezenlijke verschil uit. Een winkelier, dat is toch meer iemand uit een voorbije tijd. Die beheert een winkeltje van oudsher, gaat aardig met zijn bekende en vaak wat oudere klanten om, houdt per dag zijn winkel open en weet eigenlijk niet goed hoe dat anders zou moeten. Wij zijn allen ooit begonnen, zegt ze, als winkelier. Maar met 'ondernemen' zal je vandaag-de-dag geen succes hebben als je alleen op de werkvloer met je vakgebied bezig bent. Neem wat een BIZ als ondernemer van je verlangt, of kijk naar wat een herinrichting van een drukke winkelstraat teweegbrengt. Een hedendaagse ondernemer heeft grondig gewerkt aan zijn ondernemersplan, hij onderhoudt goed contact met zijn bank, gaat inventief te werk, kijkt ook naar zijn concurrenten, bemoeit zich met de BIZ, bewaakt het belang van parkeerplaatsen bij zijn zaak, neemt initiatieven, stuurt personeel aan, is actief in Facebook, dat soort dingen. Genoeg voorbeelden om te concluderen dat de kennis van de hedendaagse ondernemer verder moet reiken dan de eigen werkvloer.

“Een winkelier en een ondernemer, zijn dat dezelfde mensen?”

Wethouder Boudewijn Revis steekt de loftrompet over de Fred, makelaars schrijven in een advertentie dat de straat van een koophuis 'dichtbij de gezellige Fred' is gesitueerd, een winkel die

wordt verlaten vindt meteen een nieuwe ondernemer, het gaat zo te zien erg goed met die Fred. Maar, veranderen niet erg veel winkels van eigenaar? We nemen dit verschijnsel al geruime tijd waar. Recent verliet bijvoorbeeld binnen een jaar Ibericus, onderdeel van een keten, na een ingrijpende en kostbare verbouwing het mooie hoekpand Fred/Willem de Zwijgerlaan. Zorgelijk? Vragen de eigenaren van een winkelpand niet te veel geld? En als dat zo is, ligt hier dan niet een taak voor de BIZ? Yvette Schmale: Het is een complex onderwerp waarin allerlei factoren een rol spelen. Als BIZ willen we graag dingen voor elkaar krijgen, ambitie genoeg! Maar om je als BIZ zo maar te bemoeien met particuliere zaken – dat doen we niet. Voor de BIZ is het zaak een antwoord te formuleren op de vraag wat een winkelstraat de komende 20 jaar nodig heeft om ondernemers in staat te stellen hun bedrijf uit te oefenen én om aantrekkelijk voor veel klanten te blijven. De gemeente is nu goed bezig met het herinrichtingsplan, ja, het duurt allemaal nogal, maar het was wel hard nodig. De Fred staat bekend als een uitstekend winkelgebied. Iedere ondernemer wil dit in de toekomst alleen maar versterken. Vergeet niet dat onderwerpen als het parkeren van particuliere auto's en de bevoorrading van winkels essentieel zijn. Welke invloed krijgen grote nieuwe winkelgebieden als Leidschenhage en straks weer nieuwe organisaties op een winkelgebied als de Fred? Bepaalt het makkelijk wegzetten van je auto dichtbij de winkel niet grotendeels die ontwikkeling? Zie hoe de gemeente het uitbannen van de auto op de Weimarstraat moest teruggedraaien omdat de plaatselijke ondernemers er aan onderdoor gingen. Gebeurt niet hetzelfde op de Leyweg?

Zegt Yvette Schmale hiermee dat het beroep van ondernemer haar zwaar valt? Nee, integendeel. Ze geniet van het vrij kunnen ondernemen. En iedere dag heeft weer verrassingen in petto.

Ibericus moest na nog geen twee jaar de zaak alweer sluiten

What's next?

Nieuwsgierig naar hoe het anders kan. Slimmer. Beter. Zo zijn onze klanten. Ondernemend, vermogend, maar vooral: heel benieuwd. Ook bij ING Private Banking kijken we steeds vooruit. Met innovatieve apps en tools, maar ook in onze persoonlijke adviezen en dienstverlening. Spreekt die mentaliteit u aan? Dan is een afspraak de volgende stap.

Wilt u samen de beste oplossingen vinden?
Nieuwe mogelijkheden verkennen?
Ik denk graag met u mee.
U kunt mij bereiken op 06 13 18 62 14 of op Jacomina.Martens@ing.nl

Jacomina Martens
Private Banker Den Haag

ING
Private Banking

A1 MAATWERK

AANNEMERSBEDRIJF

keurmerk
kwaliteits
vakman

Kozijnen
Badkamers
Schilderen

Voegen
Timmerwerk
Elektra

Loodgieterswerk
Tegelen
Plafonds en muren

Beste bewoner van het Statenkwartier
U en ik hebben het geluk om in deze mooie wijk te leven met prachtige huizen. Een huis van 100 jaar oud heeft alleen aandacht nodig. Ik wil een paar dingen onder de aandacht brengen die steeds weer terugkomen na div. reparaties:

Barsten in ornamentenplafonds:

Wij hebben de kundigheid in huis om meestal zonder het plafond te vervangen hem dusdanig te restaureren dat deze scheuren nooit meer terugkomen. Deze betaalbare oplossing willen wij graag aan u vertellen.

Scheuren muren:

Scheuren onder een hoek van 45 graden, komen veelvuldig voor in onze huizen. Bijna altijd schuin weglappend vanaf het kozijn. Bij een normale reparatie zal deze scheur binnen korte tijd terugkeren. Wij hebben de oplossing voor u om dit degelijk en betaalbaar op te lossen, zodat het in de meeste gevallen tientallen jaren wegblijft.

Ten Hovestraat 75
2582 RK Den Haag
T: 06 511 246 49
www.a1maatwerk.nl
a1maatwerk@planet.nl

Marceline Strumphler

Margot Koesen

Ineke van Mechelen

SALES | RENTALS | PROPERTY MANAGEMENT

Huizen hebben karakters. Bewoners ook. Ze moeten bij elkaar passen. Dat weten wij als geen ander. Wij hebben een lange ervaring en een breed netwerk. Wij kennen onze klanten en weten wat ze willen. En waarom. Daarom zijn wij de beste onderhandelaars, de meest gedegen adviseurs en de meest empathische coaches. Omdat dat is wat ons drijft: uw beslissing er een te laten worden waar u nooit spijt van hebt.

Unique people, unique homes

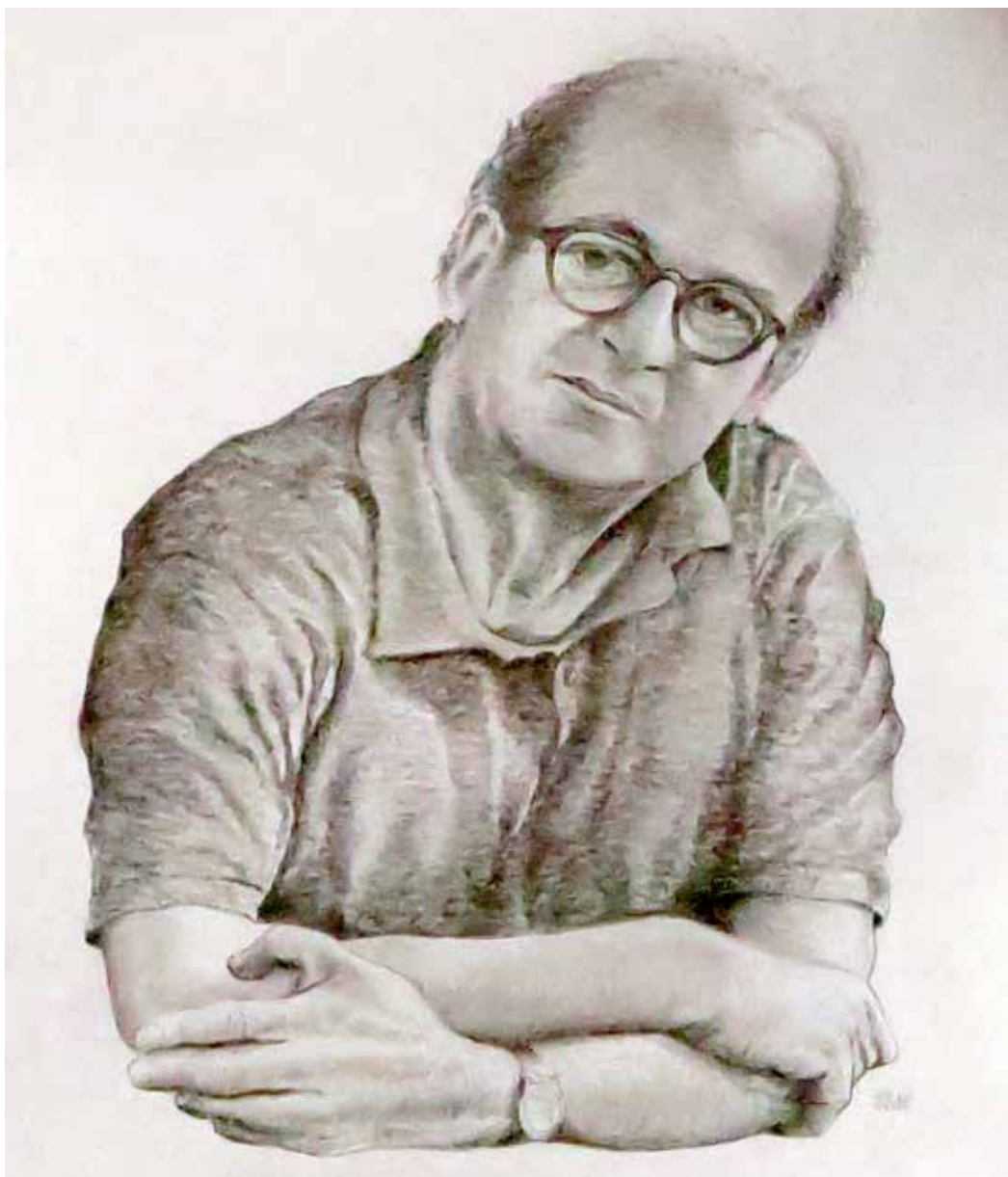
ESTATA
MAKELAARS O.G.

070 350 70 50 | WWW.ESTATA.NL

NIEUW BESTUURSLID: ROGIER BEKKERS

Tekst Menno de Groot *tekening* Abe van der Werff

Verkeer en ruimtelijke ordening is een lastige portefeuille, altijd gebeurt er wel weer wat. Krijgen we de gemeente mee? Rogier Bekkers neemt het stokje van Martin Fikke over.

Rogier Bekkers

Hoe lang woon je al in het Statenkwartier?

Mijn vrouw en ik wonen sinds december 2014 aan de Prins Mauritslaan na een (te) lange tijd in Hilversum. Het Gooi was vooral handig vanwege mijn werk. Mooie natuur daar, maar in Hilversum zelf valt weinig te beleven. Dat is hier wel anders.

Wat is jouw indruk van het Statenkwartier?

Ik ken de wijk al lang, omdat ik in de jaren '80 woonde en werkte in Den Haag en ook later hier veel opdrachten heb

gehad. Perfecte mix van jong en minder jong, Nederlands en internationaal, de beste winkelstraten van Den Haag en op loopafstand van de kust. En niet te vergeten: nog overwegend authentieke bebouwing. Wie wordt daar nou niet jaloers op?

Was je al actief in de wijk?

Toen ik eind 2014 weer kwam wonen in Den Haag, wilde ik snel wijkbewoners leren kennen. Dat begon met bijdragen aan het 100-jarig jubileum (o.m. de Lichtweek) en daarna eindredacteur

van onze website www.statenkwartier.net. Ik werd lid van onze (tweede) wijnclub in het Statenkwartier, ook een manier van "actief zijn". Met een goed gesprek als excuus natuurlijk ;-)

Hoe wist je dat er een functie binnen het bestuur vrij kwam?
Door de vacature te lezen op de website en in de Statenkoerier. Dat werkt, zo bleek uit de vele reacties.

Waarom heb je gesolliciteerd?

Om te beginnen ben ik vrijwel mijn hele werkzame leven professioneel actief geweest met ruimtelijke ordening, architectuur en stedenbouw. Die passie blijft, eens te meer in een wijk als de onze. Ik denk en hoop zo meerwaarde te kunnen inbrengen in het voetspoor van Martin Fikke. En ik vind het ook uitdagend om goede dingen voor onze wijk voor elkaar te krijgen. Achter de geraniums gaan zitten kan altijd nog.

"We letten er wel op dat het geen rituele dans wordt, waarbij de gemeente uiteindelijk toch doet wat ze zelf wil."

Hoe is de sollicitatie verlopen?

Het was bepaald geen op voorhand gelopen race. Eerst een hele avond in gesprek met de portefeuillehouder en daarna nog eens een onderhoud met twee andere bestuursleden. Niks mis mee trouwens: je gaat wel voor twee termijnen van drie jaar, dus er moet naast vak-kennis en betrokkenheid ook een klik zijn binnen het bestuur.

Wat wordt jouw taak binnen het bestuur?

Ik vertegenwoordig de portefeuille Verkeer en Ruimtelijke Ordening. Nadrukkelijk 'in het bestuur', want in de praktijk staat er een brede groep deskundige wijkbewoners met specialismen als rechten, architectuur, economie. Zo kunnen we taken verdelen en maatwerk leveren. Het is ook een gezellige club. Dat is nodig, want het is regelmatig stevig aanpakken.

De functie brengt veel overleg met de Gemeente met zich mee. Denk je dat het bestuur serieus genoeg wordt genomen?

We hoeven niet aardig gevonden te worden, maar willen als wijkbestuur wel serieus genomen worden. Dat doen we andersom ook richting Gemeente. Ook al sta je af en toe tegenover elkaar ipv naast elkaar, je moet in gesprek blijven om gehoord te worden. We letten er wel op dat het geen rituele dans wordt, waarbij de gemeente uiteindelijk toch doet wat ze zelf wil. Zeggenschap betekent weliswaar niet per definitie je zin krijgen, maar we schuiven ook niet enkel aan om meningen uit te wisselen.

Wat is je professionele achtergrond? Heeft dit te maken met je wijkinzet?

Ik heb staats- en bestuursrecht gestudeerd met als specialisatie ruimtelijke ordening. Daarna heb ik ondermeer gewerkt bij een bureau voor architectuur & stedenbouw, de Dienst Stadsontwikkeling Den Haag en Coopers & Lybrand. Tot slot was ik als zelfstandige vijf jaar projectdirecteur bij wat toen nog de Rijksgebouwendienst heette. Ik was verantwoordelijk voor een groot aantal bouwprojecten voor internationale organisaties. Als je er zo intensief mee bezig bent geweest laat je dat niet ineens los. Temeer als je de ervaring voor je eigen wijk kunt inzetten.

Wat is er niet in orde volgens jou in het SK? Waar schort het volgens jou aan?

Nou laat ik eerst van de andere kant beginnen: er is hier in onze wijk bovengemiddeld veel gewoon goed geregeld. Maar het kan natuurlijk altijd nog beter. He is vaak woekeren met de ruimte. Kijk bijvoorbeeld naar de speelmogelijkheden voor kinderen, de plekken die er zijn zien er prima uit met actuele speeltoestellen. Maar je zou er nog best een paar plekken bij willen hebben. Wat ook een andere kant heeft is het grote aantal expats (inmiddels bijna 50%). Ik vind die mix fantastisch, echt een toegevoegde waarde. De keerzijde is dat zij doorgaans maar kort, 2-5 jaar, hier wonen. Lastig dus om echt onderdeel van de wijk te worden. Daar ligt een kans voor de wijkorganisatie als bindmiddel. Dat moet dan wel verder gaan dan een Engelstalige pagina op de site.

Wat kunnen wij als wijkbewoners volgens jou zelf doen?

In ieder geval positief kritisch ontwikkelingen volgen en je stem laten horen. De wijk is van ons allemaal en maken we met zijn allen. Met verkeer en bouwen zit dat overigens wel goed, daar heeft iedereen wel een mening over en dat is prima! Het scherpt alleen maar.

Wat zou jij willen aanpakken in het Statenkwartier?

Iedereen kijkt natuurlijk uit naar de herinrichting van de Fred, Aert van der Goes en Willem de Zwijgerlaan. We zitten daar bovenop, zo'n kans krijg je maar één keer. Het moet voor winkelend publiek de omslag worden van 'laveren' naar 'flaneren'. En beslist veiliger voor alle weggebruikers. We zetten nu alles op alles om de gemeente (en de HTM) te bewegen in één keer de hele Fred aan te pakken, want het gedeelte waar het tramspoor ligt dreigt in de planning achterop te raken. NB: het gaat niet alleen om een betere ruimtelijke/fysieke inrichting: minstens zo belangrijk is het gebruik in die nieuwe situatie. Daarom willen we zo min mogelijk puur doorgaand verkeer, de bus en tram eruit (wel haltes in de directe nabijheid), laden en lossen op vaste uren en met kleinere vrachtwagens en adequate handhaving. Want wat heb je aan een mooie straat als het gebruik daar niet op aansluit? Verder zou ik graag de smalle zijstraten in onze wijk begaanbaarder maken voor voetgangers. Daar staan nu her en der veel fietsen en fietskarren. Daar kunnen de bewoners weinig aan doen, want er is doorgaans geen ruimte binnenshuis, maar we zullen op termijn naar slimme stallingruimten toe moeten. Ook hier geldt: het blijft woekeren met de ruimte, zo zit onze wijk nu eenmaal in elkaar.

Wat hoop je bereikt te hebben over 6 jaar?

Een (nog) leefbaarder Statenkwartier: meer ruimte voor voetganger en fietser, voldoende autoparkeren voor eigen wijkbewoners, risicovolle weggedeelten veiliger, in de voorhoede voor nieuwe transportmethoden.

Rogier Bekkers (64)

- Getrouwd met Ariane van der Ven, één dochter en één kleindochter.
- Rechten, Rijksuniversiteit Utrecht
- Muziek, architectuur, interieurinrichting
- Twitter en Facebook: hoofdzakelijk voor contact met onze kleindochter in Parijs

Gevraagd: Aziatische kunst en antiek

Het Venduehuis houdt op woensdag 20 september een speciale Indische kunstveiling. Voor deze veiling zijn we nog op zoek naar schilderijen en andere kunstvoorwerpen uit voormalig Nederlands-Indië en Indonesië.

Zoals werken van Adolfs, Bonnet, Lee Man Fong, Sonnega, Le Mayeur de Merpres, Spies, Strasser, Dooyewaard, Blanco, Covarrubias, Raden Saleh, Basoeki Abdullah, Hendra Gunawan en Sindudarsono Sudjojono.

U kunt een afbeelding van uw kunstwerk(en) mailen naar c.vellinga@venduehuis.com of frans@leidelmeijer.nl. Stuur naast een goede foto relevante informatie mee om vrijblijvend een veilingtaxatie te ontvangen.

Frans Leidelmeijer
Adviseur Indische en toegepaste kunst
frans@leidelmeijer.nl

Lee Man Fong (1913-1988)
Twee eenden.
Opbrengst: € 109.800.-

Adrien Jean le Mayeur
de Merprès, Ni Pollok.
Opbrengst: € 9.640.-

Willem Gerard Hofker (1902-1981),
'Legongdanseres Ni-Tjawan
in feesttooi'.
Opbrengst: € 73.500.-

Nobelstraat 5, 2513 BC Den Haag • Telefoon 070 365 88 57 • www.venduehuis.com

VENDUEHUIS

Veilingexperts met passie voor
kunst en antiek.

HOUTRUST

HEERLIJK UIT ETEN BIJ HOUTRUST SQUASH

HOOFDGERECHTEN
VANAF € 9,50

NO SPORT TODAY?
DINE WITH US
ANYWAY!

Natuurlijk bent u ook van harte welkom
als u niet gesport heeft!

Onze keuken is open van maandag t/m vrijdag van 17:30 tot 21:30 uur. Check de menukaart op houtrust.nl
Laan van Poot 18 • Den Haag • 070 363 51 69 [facebook.com/houtrustsquash](https://www.facebook.com/houtrustsquash)

Het Statenkoor over hun nieuwe dirigent:

“WIJ ZIJN ONTZETTEND BLIJ MET HEM!”

Tekst Jan Bron Dik *Fotografie* Abe van der Werff

Wie zijn de vrijwilligers in onze wijk? Wat doen ze en waarom? De redactie van de Statenkoerier wil een concreet gezicht geven aan een aantal vrijwilligers in onze wijk. Bijna de helft van alle Nederlanders zette zich vorig jaar tenminste één keer in als vrijwilliger. Het aandeel vrijwilligers is het hoogst onder 35- tot 45-jarigen (58 procent). Deze leeftijdsgroep, met vaak schoolgaande kinderen, is in vergelijking met andere leeftijdsgroepen zeer actief op scholen en sportverenigingen. Mensen boven de 55 jaar zetten zich juist meer in voor organisaties op het gebied van verzorging en kerk of levensbeschouwing, en ook meer voor culturele activiteiten en hobby's. In dit nummer komen drie vrijwilligers aan bod. Ze zijn vrijwilliger, zowel vanuit hun hobby als vanuit hun werk.

Wist u van het bestaan van het Statenkoor? Ik niet. Maar het koor bestaat al heel lang. Zelfs zolang, dat de betrokkenen niet weten hoe lang. Desirée Harst (1928) begeleidt als pianiste het koor en begon daarmee zo'n 20 jaar geleden. “Toen bestond het koor al heel lang”. Albertine van Kesteren (1932) was huisarts in Hoogezand en vervult als koorlid nu al jarenlang alle secretariaatswerkzaamheden. Ook zij weet niet hoe lang het Statenkoor bestaat.

Elke woensdagmorgen komt het koor bijeen in het Couvéehuis om te zingen. En het zingen te oefenen. Maar vooral om te zingen. “Want zingen vinden wij heerlijk”, lacht Van Kesteren. Ik maak het eind mee van hun wekelijkse bijeenkomst, waar ze met aller instemming als slotlied ‘O schone lentetijd’ zingen. Past prachtig bij de stralend zonnige voorjaarsdag buiten.

“Zingen is ons lust en leven”, zegt Albertine. “En nu nog meer dan ooit, want we hebben een dirigent! Eindelijk, na jaren is die vacature vervuld. En hoe: een echte musicus, een jongeman van pas 22, die het leuk vindt om met ons als oudere dames elke week het zingen te oefenen en te dirigeren.” Het blijkt dat Jochem le Cointre, want over hem gaat het, er vandaag pas voor de tweede keer is. “Wij moeten hem dus nog leren kennen”, zegt Albertine behoedzaam, om even later toe te geven dat Le Cointre alle harten al gestolen heeft met zijn optreden en voorkomen. “Wij zijn ontzettend blij met hem! Ons koor bestaat uit muzikliefhebbers die het heerlijk vinden om samen te zingen en gezelligheid te delen. Nu Jochem ons dirigeert is ons plezier extra groot.”

Het Statenkoor telt op dit moment vijftien leden, veertien vrouwen en één man. Kunt u zingen? vraagt men mij. Want meer mannen zijn welkom. “Maar wij doen niet actief aan ledenwerving voor het koor”, zegt Albertine. “Als mensen graag zingen zijn ze welkom hoor. Ik ben ook begeleider van het tafel—tennis, elke vrijdagmiddag hier in het Couvéehuis. Daarvoor werven we wel actief.”

Na het zingen drinkt iedereen samen koffie en praten de dames uitgebreid met elkaar. Niet alle leden wonen (meer) in het Statenkwartier, en een paar komen met de taxibus. De leeftijd ligt hoog, van 70 tot 90. Voor sommigen is het koor hun enige sociale netwerk. Je merkt dat men om elkaar geeft en be-

“Jochem le Cointre is ZZZP-er, treedt op als pianist en geeft ook pianoles. Deze vacature greep hij aan om zich te bekwamen in het dirigeren.”

trokken meeleeft met de koorleden die afwezig zijn, soms door ziekte. Er gaat een beterschapskaart rond, waarop iedereen iets bemoeidigends schrijft.

“Hoe heb je ons eigenlijk gevonden Jochem?” vraagt Desirée. “Ik zag de vacature op Vrijwilligerspunt”, zegt Le Cointre, “en dacht dat ga ik proberen.” De website Vrijwilligerspunt prijst zich aan als “Dé plek voor vrijwilligerswerk in Den Haag, waar getrainde medewerkers klaar staan om samen met u passend vrijwilligerswerk te vinden en rekening houden met uw persoonlijke voorkeur, kennis, ervaring en talent.”

Hij is musicus, Jochem le Cointre. Afkomstig uit Leeuwarden, studeerde hij na het christelijk gymnasium Beyers Naudé (CGBN) onder meer aan de New School for Performing Arts in

New York en de New York Piano Academy. Een begaafd pianist. Type de naam Jochem le Cointre maar 's in op YouTube en overtuig uzelf. Nu is hij ZZP-er, treedt op als pianist, geeft ook pianoles. Deze vacature greep hij aan om zich te bekwamen in het dirigeren. "Ik ben dus van oorsprong geen dirigent, maar eens moet de eerste keer zijn. Ik kan hier goed oefenen en ervaring opdoen en wellicht weer andere kansen oppikken. Ach, dirigeren is niet moeilijk. Je moet de slag slaan, dat kan iedereen. Wat wel een uitdaging is, is om een groep te leiden en muziek te leren. Mijn vader is dominee en in de kerk zingt een cantorij. Bij de koordirigent daar kijk ik stiekem af hoe zij dat doet. Ook tijdens mijn studie heb ik al met veel dirigenten gewerkt."

Het koor vindt hem echter al wel een echte dirigent. Jochem loopt even weg en komt terug met kopieën van de bladmuziek van Ave Verum. Ja, zegt hij tegen Desirée en Albertine, dat gaan we ook proberen. "Wij zijn graag proefkonijn hoor", belooft Desirée. "Gelukkig is deze piano hier laag, dan kan ik er overheen kijken en goed op Jochem letten."

Wat is het repertoire van het Statenkoor? Dat blijkt heel divers, maar vooral veel internationaal. Alle dames zijn thuis in het Engels, Frans en Duits. "Een van ons ietsje minder, maar zij schrijft de liedtekst fonetisch uit en doet dus gewoon mee", vertelt Albertine waarderend. "Oorspronkelijk zong het koor veel operette-achtig werk. Goed, we zingen nog wel 'Rosen in Tirol' maar verder wilden we daar wat vanaf. Nu zingen we bijvoorbeeld liederen van Schubert, Bach en Brahms. Ook het Slavenkoor uit Nabucco van Verdi. Maar ook wel uit de befaamde bundel 'Kun je nog zingen, zing dan mee'. Verder liedjes die ons zelf dierbaar zijn, zoals 'Nina Bobo' een Indonesisch slaapliedje. Veel van ons hebben Indische wortels, ik ben er ook geboren."

Het repertoire is half om half, zeggen de dames. De dirigent geeft de ene helft aan, wij de andere. We zingen voor ons eigen plezier. Toen hij vroeg willen jullie ook kerkliederen zingen, zeiden we allen tegelijk: Nee! Geen religieus werk! Maar vrolijke liederen, niet zwaarmoedig.

Het is even stil. Dan meent Desirée: "Toch zijn er ook hele mooie geestelijke liederen. Elke dinsdagmorgen speel ik op de piano gezangen uit de bundel van Johannes de Heer, in de Maranathakerk. Ik ben daarvoor

gevraagd door een groep Indonesische mensen, die die gezangen graag samen zingen. Er is dan ook een predikant aanwezig, die uit de Bijbel voorleest."

Desirée houdt veel van muziek. Ze werkte op de administratie van het Haags conservatorium. "Zodoende kreeg ik soms kaartjes voor allerlei concerten. Als vierjarig meisje kon ik nog niet lezen en schrijven. Maar wist al wel veel van muziek. Mijn grote zus zat op balletles en oefende thuis met vriendinnen. De muziek bij die lessen hadden wij op grammofoonplaten. Die mocht ik opzetten bij hun oefeningen en ik wist precies wanneer er wat moest worden gespeeld."

Het is een erg gezellige club, beaamt iedereen. Een van de koorleden roept

spontaan: "deze ochtend is het hoogtepunt van mijn week!" In juli en augustus zijn er geen repetities maar een aantal koorleden komt dan toch woensdagochtend bijeen, koffiedrinken in het café bij het Gemeentemuseum.

Het Statenkoor trad vroeger wel op, vaak in verzorgingshuizen. "Dat is altijd 's middags weet je, 's avonds is niets voor ons. "Bij de opening van het nieuwe Couvéehuis hebben we wel gezongen, en hoe!" schaterert Albertine. "Ik had een tekst gemaakt op de melodie van een studenten drinklied." Jochem heeft echter als streven om met het koor een uitvoering te geven. "Daar moeten we dan flink voor repeteren," glimlacht Albertine, "want op dit moment vind ik ons nog niet goed genoeg."

(Vlnr) Desirée Harst, Jochem le Cointre, Albertine van Kesteren

De haarwerken van D D Huisman

25 JAAR HAARWERKEN OP DE FRED

Tekst Menno de Groot Fotografie Abe van der Werff

Ditje en Dries Huisman

D D staat voor Dries en Ditje. Ze zijn beide inmiddels 65 en samen runnen ze al weer ruim 25 jaar een bijzondere haarwinkel; Huisman Haar Totaal, gespecialiseerd in allerlei soorten haarwerken. De meeste bewoners van het Statenkwartier kennen de winkel niet of nauwelijks en zeker niet van binnen. Ze zien een overvolle etalage met mutsjes, haarverzorging producten en bijoutherieën en een altijd openstaande winkel deur van waaruit Dries de straat in de gaten houdt. Dat hier van heinde en verre klanten naartoe komen, zelfs gestuurd worden door Haagse ziekenhuizen, voor een haarstukje, pruik, staart of pony zie je er niet aan af.

Ik laat mij niet door het UWV buitenspel zetten

Ik spreek Dries achter in de winkel waar zijn kantoortje is. Hier bevinden zich ook, discreet en niet zichtbaar vanaf de straat, twee ruimtes waar klanten advies krijgen, of zich een haarstuk/ prui k laten aanmeten.

Dat hij hier nu zou zitten had hij nooit gedacht, verteld Dries. Ditje zit al sinds haar 16de in het kappersvak. Zijn carrière liep

“Mensen helpen met medische haar- en hoofdhuidproblemen is heel dankbaar werk.”

wat minder voorspelbaar. Op 17-jarige leeftijd begon hij als kok, gezondheidsproblemen maakten hier een abrupt einde aan.

Vervolgens vond hij achtereenvolgend werk bij het toenmalige congresgebouw, nu World Forum, als loodgieter, de Nutsspaarbank, was beheerder in een lunch room, om uiteindelijk samen met Ditje een kapperszaak in Rijswijk over te nemen. 'Ik was vanwege die gezondheidsproblemen volledig afgekeurd. Bij het UWV wisten ze mij te vertellen dat ik niets meer kon, maar ik dacht daar anders over. Ik voelde er niets voor om mij buitenspel te laten zetten. Ik vond dat ik nog best van alles kon, al moet ik regelmatig flink doorbijten en mijn rustmomenten nemen.'

Na de zaak in Rijswijk kregen Ditje en Dries de kans om de kapperszaak van Petersen op de Frederik Hendriklaan over te nemen. Ditje en medewerkers deden de kapsalon met 18 stoelen en Dries ontfermde zich over het winkelgedeelte. Vanaf 2005 zijn de stoelen eruit gegaan en richten zij zich uitsluitend nog op klanten die door alopecia, de algemene naam voor haaruitval, een oplossing zoeken.

55% van de vrouwen tussen 30 en 60 krijgt te maken met haarverlies.

De meest voorkomende oorzaak van haaruitval is Alopecia Androgenetica of erfelijke haaruitval. Dit wordt veroorzaakt door het hormoon Dihydrotestosteron (DHT) en komt bij zowel mannen (70%) als vrouwen (40%) voor. Hoewel het strikt genomen geen ziekte is maar een verouderingsproces wordt het wel vaak als aandoening ervaren, vooral als het op jonge leeftijd optreedt. Andere redenen van haaruitval zijn oa haarziekten, medicijnen, chemotherapie of hoofdbestraling bij kanker en stress.

'We leveren natuurlijk ook pruiken voor mensen die af en toe eens iets anders willen', zegt Dries. 'Maar vooral mensen helpen met een medische haar- en hoofdhuidproblemen is heel dankbaar werk. Deze mensen zijn vaak al kwetsbaar door hun ziekte en door hen zo te helpen geef je iets van steun. Mijn vrouw Ditje weet dit overigens als geen ander, zij heeft in het verleden zelf alle gevolgen van een chemotherapie moeten ondergaan, een hele nare en emotionele periode. Zij kan zich hierdoor erg goed inleven in de situatie van de klant.'

Veel hoofdhuidproblemen brengt Dries zelf in kaart met de Kérascope. Hierbij wordt met een camera het haar en de hoofdhuid zoovergroot. 'We kunnen in veel gevallen zelf een oplossing

vinden m.b.v. eenvoudige reguliere middeltjes. Maar als we zien dat er wellicht medische handelingen nodig zijn, verwijzen we natuurlijk door naar een dermatoloog. Zo'n onderzoekje duurt ongeveer 15 minuten en is kosteloos'; aldus Dries.

Synthetisch en echt haar zijn vaak niet van elkaar te onderscheiden

Wat voor soort pruik of haarstukje iemand nodig heeft en neemt is natuurlijk van een aantal factoren afhankelijk. Zo raden Ditje en Dries klanten die vanwege een chemotherapie door kaalheid getroffen worden vaak een synthetische pruik aan. Dries legt uit; 'Synthetische pruiken hebben het voordeel dat ze snel te leveren zijn, niet te duur zijn, makkelijk zijn te onderhouden en maar een korte tijd, de tijd van de therapie, mee hoeven te gaan. De kwaliteit die wij leveren is goed. Ze worden in Thailand gemaakt. We zijn speciaal wezen kijken of dat verantwoord gebeurt en dat is zeker het geval. De arbeidsomstandigheden zijn goed en er wordt duurzaam geproduceerd.'

Een pruik van echt haar is veel duurder. De basisverzekering vergoedt op dit moment €419,50 en dat is ongeveer de prijs van een machinale synthetische pruik. Een goede pruik van echt haar kost zo tussen de €1600,- en €6000,-. Zo'n pruik gaat dan wel 3 tot 4 jaar mee maar dat is bij een chemotherapie of bestraling in de meeste gevallen niet nodig.'

Haarwerken van echt haar laten Dries en Ditje vaak in Oostenrijk maken. Het liefst van Remy-kwaliteit. Remy-haar wordt van het hoofd van donoren genomen op zo'n manier dat de haarschubben allemaal in dezelfde richting wijzen. Het haar is hierdoor zachter en zijdeachtiger en het klit minder snel. Het is hierdoor goed bruikbaar voor pruiken, extensions en haarstukjes van hoge kwaliteit.

Reparatie en vermaken doen Ditje en Dries zelf in hun eigen atelier, dat scheelt lange wachttijden. 'Ik vind het belangrijk dat klanten snel geholpen worden', zegt Dries. 'Je wilt de mensen toch snel weer wat zelfvertrouwen geven want haaruitval is veel ingrijpender dan veel mensen denken.'

www.anko.nl/haarwerkers

www alopecia-vereniging.nl

Clîent met alopecia areata ofwel plekgewijze kaalheid. Foto fa. Huisman

**Het
Nationale
Theater**

START

Live is het nieuwe

de Koninklijke Schouwburg, Theater aan het Spui, het Nationale Toneel en NTj

EK // CABARET // THEATE

MILIE // JEUGD // TO

KAART-

g zijn Het Nationale Theater

OPERA // TONEEL // FAMILIE // DANS // THEATERCOLLEGE // OPE
(KORT) - RACE - DE HERENIGING VAN DE TWEE KOREA'S - THE NATION - DE ORESTEIA - OT

VERKOOP

luxe

Koop nu je kaarten op

hnt.nl

VELDESDOORNEN EN FLADDERIEPEN

Tekst Abe van der Werff i.s.m. Albert-Jan van de Scheur Fotografie Abe van der Werff

Albert-Jan van de Scheur is beleidsambtenaar voor Groen bij de gemeente Den Haag. In de vorige Statenkoerier raadpleegde ik hem over de herplanting van de strook langs de Kennedylaan. Daar waren toen veel populieren gekapt en er ontstond een nieuwe ruimte. We spraken een nieuwe ontmoeting af, maar die moest op het laatst wegens ziekte worden afgezegd. De heer Van de Scheur was zo vriendelijk mijn vragen uitgebreid schriftelijk te beantwoorden. Dat leverde veel informatie op over het nieuwe groen.

Een vertegenwoordiging van bewoners uit de omliggende wijken heeft het herplantingsvoorstel langs de Kennedylaan goedgekeurd. Hoe ziet het definitieve plan er in zijn samenhang uit?

Het Stadhoudersplantsoen is nu aangeplant met verschillende boomsoorten. De nieuwe populieren staan in korte rijtjes, waarmee een rij langs de Kennedylaan wordt gevormd. Andere bomen staan meer solitair of als een groep bij elkaar. Hierdoor ontstaat er een variatie aan open ruimte en gesloten ruimte. Maar ook blad- en bloeikleuren en boomvormen verschillen. Dit alles zal het Stadhoudersplantsoen zeker aantrekkelijker maken.

Hieronder ingaand op een paar onderdelen van het ontwerp: Een belangrijk onderdeel van de herplant zijn de zuilvormige populieren. De volledige naam hiervan is *Populus canadensis* 'Serotina de Selys'. Deze populier lijkt erg op de Italiaanse populier (*Populus* 'Italica'). Alleen deze 'Serotina de Selys' is duurzamer dan de Italiaanse populier.

Ook staat er een kruidenmengsel aangegeven, dat zaaien we na de zomer in. Het is altijd moeilijk om daar vooraf een plaatje van te laten zien omdat het erg afhankelijk is van de omstandigheden hoe een mengsel zich precies ontwikkelt. De bedoeling is in ieder geval dat er bloemen en grassen bloeien, welke ook interessant zijn voor bijen.

"Populus berolinensis ofwel balsempopulier."

Omdat het Stadhoudersplantsoen ecologische verbindingzone is. Was het de wens om een diverse en grotendeels inheemse beplanting te krijgen, dit is met het gemaakte ontwerp goed gelukt.

Op de hoek van het Stadhoudersplantsoen staan nu een drietal *Populus berolinensis* ofwel balsempopulier. Dit worden drie prachtige bomen met karakteristieke stammen. Haaks daarop

Arent Nederlof Hans Korff de Gidts Carolus Delbeek

Koninginnegracht 34
2514 AC Den Haag
070 - 302 25 25

E-mail: info@oosterhofmakelaars.nl
Website: www.oosterhofmakelaars.nl

Aankoop en Verkoop • Huur en Verhuur • Taxaties

Sales and purchase services • Appraisals • Rentals • Consultancy

Meesters in Makelen
óók in het Statenkwartier!

Met passende zorg, langer
zelfstandig en thuis bij Oldael

Zorggroep Oldael beheert twee woonzorgcentra in goede wijken in Den Haag, met ruime appartementen, een eigen keuken en begeleiding, zorg en verpleging op maat. U bent van harte welkom voor een rondleiding in **Aelbrecht van Beijeren** (Benoordenhout) en **Oldeslo** (Duttendel).

Bel voor een afspraak of meer informatie met onze cliëntadviseur op **070 - 530 05 08**

www.oldael.nl

PC LOOPT NIET LEKKER? Tijd voor PC Refresh! 😊

- Pc + laptop reparatie**
- Computerverkoop**
- Apple reparatie**
- Hulp op locatie**

Voor elke pc of laptop een oplossing, particulier, ZZP én MKB!

**Gratis
diagnose!**

070 220 00 01

www.pcrefresh.com

Wereldwinkel Scheveningen

De fairtrade cadeauwinkel

Elk product is met zorg en volgens eerlijke handelscriteria ingekocht

Stevinstraat 149
2587 ED Den Haag
tel: 070-3060851
www.wereldwinkelscheveningen.nl

facebook.com/wereldwinkelscheveningen

**ZUIDER
STRAND
THEATER**

**BELEEF OPERA
IN DEN HAAG**

WWW.ZUIDERSTRANDTHEATER.NL/OPERA

**ZUIDER
STRAND
THEATER**

DE ZAAK CARMEN

'DANSSPEKTAKEL OVER DE MOORDZAAK CARMEN'

25 T/M 27 AUGUSTUS BOEK NU!

LONNEKE VAN LETH PRODUCTIES

MUZIEK: MAXIM SHALYGIN - NEW EUROPEAN ENSEMBLE - TEKST: MARTIJN DE RIJK

ZUIDERSTRANDTHEATER.NL

KIMMEL&CO
MAKELAARSKANTOOR

EXPERIENCE THE DIFFERENCE ENJOY THE RESULTS

BUYING AND SELLING | RENTING AND LETTING | PROPERTY MANAGEMENT AND VALUATION

Onno de With

Peter de Mos

Sophie Jonkers-Leembruggen

Marianne de Bruijn

Wassenaarseweg 31
2596 CE Den Haag

Telephone +31 (0)70 3 249 249
Fax +31 (0)70 3 244 002

E-mail info@kimmel.nl
Internet www.kimmel.nl

DE KINDERPAGINA IS TERUG. HOERA!

Tekst Jan Bron Dik Fotografie Marie-Louise en Mark Sekrève

Met trots kunnen wij hierbij Mark en Marie-Louise Sekrève voorstellen, het bekende creatieve echtpaar in onze wijk. Eigenlijk is het een hernieuwde kennismaking, want tot tien jaar geleden verzorgden Mark en Marie-Louise een aantal jaren een kinderpagina in de Statenkoerier. Vanaf dit nummer zijn zij bereid dit weer te gaan doen en daar zijn we erg blij mee.

Marie-Louise en Mark Sekrève

Mark en Marie-Louise: “Wij maken prentenboeken, tekeningen, schilderijen, illustraties en kinderboeken. Het liefste met z’n tweeën, tegelijk. We schrijven grappige dingen en soms niet zulke grappige dingen. We doen wat we het liefste doen.” Ze hebben een druk gezin met vijf kinderen, Milo, Pie, Max, Jet en Lolo. “Vragen die we vaak krijgen: Vijf kinderen, is dat niet een beetje veel? Ja. Nee, maar serieus... Ja, serieus. Heel veel. We raden het niemand aan,” lachen ze hartelijk.

“Mark heeft de kunstacademie gedaan en afgemaakt (bravo!)” zegt Marie-Louise. “Ik heb zo’n beetje elke studie een paar jaar gedaan, onder andere kunstacademie, maar niets afgemaakt. Beter misschien,” zegt ze lachend, “want geen enkel diploma heeft me ooit kunnen tegenhouden om bij zinnen te komen en een echt beroep te gaan uitoefenen.”

“Toen Milo, onze oudste zoon, werd geboren, zijn we gaan samenwerken. Voor Milo hebben we het eerste gezamenlijke schilderij gemaakt, dat hij ‘Bulkje’ noemde. Dat woord had hij verzonnen en betekent

eigenlijk niets. Ideaal dus! Onder die naam zijn we blijven werken. En we signeren onze schilderijen ook met een B van Bulkjes en onze website heet *Bulkjes.nl*. In onze tuin hebben we een schrijfhut gemaakt, waar we even helemaal alleen kunnen werken aan een boek. Of waar je gewoon even alleen bent en kunt genieten van de stilte als de meute binnen in huis besloten heeft de nieuwste hit van Bruno Mars in te studeren.”

Wie doet wat bij de schilderijen, boeken en tekeningen? “We doen het samen. Soms werkt de een verder aan een doek, boek of tekening. Maar de grote lijnen, de ideeën, de opzet van de tekening, het afronden gaat in volledige samenwerking. Praktisch gezien type ik, Marie-Louise, het meeste maar wat er staat bedenken we samen.” Ze hebben meerdere boeken geschreven en geïllustreerd, onder andere ‘Giraf gaat slapen’, ‘Giraf schrijft!’, ‘Thomas wil niet jaloers zijn’ en ‘Grandioso Marveloso!’. Diverse boeken zijn in het buitenland uitgegeven. Ook zijn hun verhalen en tekeningen te zien geweest op televisie bij Zapp en bij Sesamstraat. “We hebben veel ervaring

met optreden op scholen, in bibliotheken en theaters en willen vooral het plezier van boeken lezen én beleven overbrengen.”

Dit najaar trekken ze door heel Nederland met voorstellingen op scholen in het kader van de Kinderboekenweek, van 4 – 15 oktober. “Dat wordt een spannende week, want dit jaar is het thema van de Kinderboekenweek ‘Griezelen’”, zegt Marie-Louise. Omdat zij het succesvolle kinderboek ‘Het Dikke Billenmonster’ maakten, sluit dit prima hierbij aan. “We treden dan op voor kinderen uit groep 1-3,” licht Mark toe. “We staan als niet enge monsters op het podium, maar verkleeden ons op het podium zodat de kinderen zien dat wij het zijn, wat het een stuk minder eng maakt. Want sommige kinderen plassen in hun broek van angst en dat willen wij natuurlijk voorkomen.”

Als start van de kinderpagina in dit nummer een kleurplaat met de hoofdrolspelers in veel van hun kinderboeken: Giraf, Krook, Zebra en Olifant. En verder vertelt Marie-Louise over twintig jaar kinderboeken schrijven met Mark.

BOEKEN MET EEN DUBBELE BODEM

Tekst Marie-Louise Sekrève

Mark en ik schrijven nu al zo'n twintig jaar kinderboeken. Twintig jaar! Ik weet nog dat ik zelf zeven jaar oud was en dacht dat "twintig jaar geleden" de dinosaurussen nog leefden.

Dat we twintig jaar bezig zijn met schrijven wil natuurlijk niet zeggen dat we al twintig jaar boeken uitgeven. Ons eerste boek verscheen pas na zoveel jaar ploeteren op verhaaltjes, die telkens niet goed genoeg bleken om het uitgeven waardig te zijn. Maar na jaren van afwijzing lukte het ons toch om ergens uitgegeven te worden (hoe klassiek!).

Stripboeken en televisie kijken

Aan de andere kant is twintig jaar kinderboeken maken juist weer erg kort. Want zowel Mark als ik hebben al van kleins af aan getekend en verhaaltjes verzonnen. Zo maakte Mark zijn eerste stripboek op zijn negende (hij werkte er twee maanden aan en laatst heeft onze zoon Lolo van acht er een kort vervolgje op geschreven). En ik, Marie-Louise, was ook alleen maar blij met een kleurpotlood in mijn handen en een velletje papier voor mijn neus (zelfs tijdens televisie kijken). Dus zo bezien zijn we dan eerder dertig jaar bezig met die kinderboeken.

In Amsterdam weten ze alles van kinderboeken

Ons eerste boek dat is uitgegeven, 'Thomas wil niet jaloers zijn', verscheen na jaren schrijfles. Schrijfles die we kregen in Amsterdam van een bekende kinderboekenschrijfster, Claire Hulsenecker. Waar ook andere succesvolle schrijfsters (onder andere goede vriendin, bekroond kinderboekenschrijfster, vorig jaar overleden, Carli Biessels) bijeen kwamen. De schrijfles veranderde door de jaren heen in een maandelijks schrijfgroep die elkaar motiveerde en stimuleerde om door te schrijven. Ook als het allemaal maar niet wilde lukken en je de juiste woorden niet kon vinden. In deze groep ontdekten we onze eigen stem. We ontdekten wat we belangrijk vonden. Wat we wilden overbrengen. Wat we wilden vertellen aan de wereld. En wat we belangrijk vonden. Dat bleek te vangen in zes woorden: Je bent goed zoals je bent.

Je bent goed zoals je bent (je kunt het niet vaak genoeg horen!)

We wilden elk verhaal, elk boek dat we schreven doorspekken van het gevoel dat je altijd, altijd, altijd (ik kan het inderdaad niet genoeg herhalen...) goed bent zoals je bent. Want is dat niet de basis van zoveel (kinder)leed? Het gevoel hebben dat je niet goed genoeg bent. Niet slim genoeg. Niet mooi genoeg. Niet belangrijk genoeg. Niet snel genoeg. En nog zoveel niet genoeg meer... Als je je goed voelt over jezelf dan kun je heel, heel veel aan. Kinderen, die gepest worden, maar zich goed genoeg voelen, laten de pestervaring veel sneller van zich af glijden. En als je jezelf slim genoeg vindt, dan is een onvoldoende halen op school of een opmerking van een leraar of leerling dat je dom bent veel minder snel jouw waarheid. Als ouder is er dan ook niets mooier dan je kind sterk in zijn schoenen te zien staan. Zelfs als dat in een ruzie met jou is. En ze hun poot stijf blijven houden, omdat ze denken gelijk te hebben (wat natuurlijk nooit zo is... ;-)

Hoe vertalen wij "goed genoeg zijn" in onze boeken?

En hoe doen we dat dan in onze boeken? Ten eerste schrijven we nooit

boeken over verliefd zijn op iemand. En dan daar enorm mee bezig zijn. Ongelukkig worden als hij (of zij) je niet wil, gelukkig worden als dat wel zo is. (En we vermijden ze ook als leesvoer voor onze eigen kinderen).

Want jouw geluk ophangen aan een ander is niet wat we onze kinderen (en met onze kinderen bedoel ik hier ALLE kinderen die een boek van ons lezen willen meegeven. Geluk ben jij. Helemaal goed. Elke millimeter. Alles wat je doet.

Waar gaan onze boeken dan wel over?

Dat je je mag voelen zoals je je voelt. Verdrietig als je verdrietig bent. Blij als je blij bent. Boos als je boos bent. Allemaal eerlijke gevoelens, die er gewoon mogen zijn. Over dat het helemaal oké is als je niet kan slapen en je bang bent. Dat mag gewoon, want niet in slaap kunnen vallen dat hebben we allemaal weleens. En bang zijn, dat is geen teken van zwakte. Dat is een teken dat je aan het groeien bent en dat je je bewust wordt van dingen ('Giraf gaat slapen'). Of over ziek spelen, maar het niet zijn. Omdat je gewoon even verwend wil worden ('Giraf en de krookeritis'). Want geknuffeld worden, je laten verwennen is geen teken van jokken, maar een teken van goed zorgen voor jezelf. Voelen dat je even behoefte hebt aan superveel aandacht en dat je even helemaal geliefkoosd wil worden. Zeer gezond dus. En over een kado maken voor de ander en dan twijfelen of het wel goed genoeg is, maar dan toch jezelf overkomen en het geven. Want al die liefde die in dat zelfgemaakte kado zit maakt het prachtig. Altijd! ('Giraf viert feest').

Alleen als wij het samen doen

In al onze boeken ben je altijd goed genoeg. Daarnaast gaat het ook (bijna altijd) over samenwerken. Over voor elkaar zorgen. Zo helpt Olifant Giraf als hij bang is in het donker. Helpt Krook hem mee met taarten bakken (en vooral opvreten). En doet Zebra haar best om Giraf vast te houden als hij leert fietsen. Want elkaar helpen in de wereld is minstens zo belangrijk om te zorgen dat je je goed voelt. Want een ander helpen zich goed te voelen helpt jouw eigen gevoel van goed zijn enorm. Samen staan we sterk is dus niet voor niets een enorm cliché.

In het nieuwe boek van Giraf, dat we nu druk aan het tekenen zijn, is het niet anders. Ook hier willen we onze kinderen (ALLE leeskinderen dus) meegeven dat ze helemaal goed zijn zoals ze zijn. Altijd. En het grappige is, dat we nog zoveel meer ideeën voor verhalen hebben voor Giraf. Alsof we voor altijd kunnen vertellen dat jij helemaal goed bent zoals je bent. In zoveel verschillende vormen. Want je kan het niet genoeg horen. Nog één keertje dus. Speciaal voor jou: Hai lieverd, wat zie je er weer mooi uit vandaag. Een zonnestraal. En weet je? Jij bent helemaal goed. Helemaal goed zoals je bent.

Kus!

Giraf

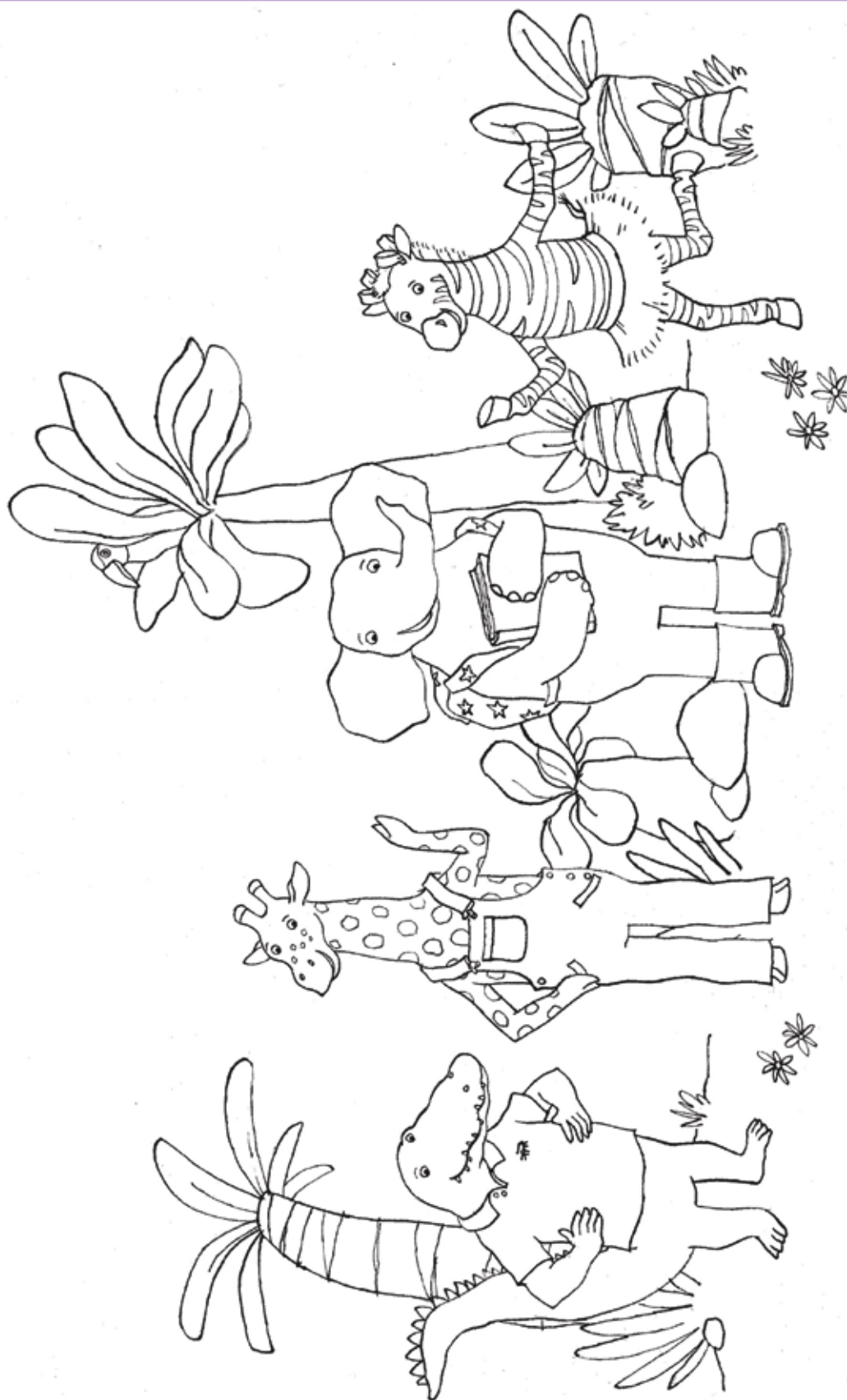
Krook

Zebra

Olifant

Marie-Louise en Mark Sekréve

Vier vrienden voor jou!

Fred Horn: spelontwerper en verzamelaar:

‘MET SIMPELE REGELS EEN COMPLEX SPEL BEDENKEN, DAT VIND IK HET MEEST INTERESSANT’

Tekst en fotografie Sigrid van Iersel

Weinig strategie en veel toeval: met die ingrediënten werd Fred Horn (1945) een gedreven spelontwikkelaar en groot-verzamelaar van bordspelen waarbij juist wel veel tactiek nodig is. Hij bedacht zo'n 150 spellen, waarvan er dertig zijn uitgegeven.

Doppen, blokken, bonen en pionnen, maar ook letterplaatjes, prachtige houten kommetjes, tangram-stukken en legplaten: voor een spelliefhebber is het huis aan de Doornstraat een fascinerende speeltuin. Vanaf zijn jaren op de middelbare school verzamelt Fred Horn spellen, die in Nederland bedacht, gemaakt of verkocht zijn.

In 2009 droeg hij zijn hele collectie (op dat moment 10.000 spellen) over aan het Vlaams Spellenarchief in Brugge, waar ze gedocumenteerd en toegankelijk gemaakt worden. In Nederland waren hiervoor geen gegadigden te vinden.

"Mijn eerste spel bedacht ik toen ik acht was. Mijn vader wist niet of hij moest juichen of boos worden."

Maar hij verzamelt door, dus er zijn nog steeds veel spellen te vinden in zijn jaren-vijftighuis met markante klokgevel nabij het Doornpark. "Een strategisch spel met simpele regels dat toch een complex spel op kan leveren, dat vind ik het meest interessant. Daarom vind ik dammen veel boeiender dan schaken. Een damspel bestaat uit een bord en schijven, dat is alles. De spelregels bepalen vervolgens de complexiteit."

Eigen spel

Fred Horn groeide op in een familie waar niet alleen veel ganzenbord, mens-erger-je-niet en halma gespeeld werd, maar waar zijn opa en vader ook eigen varianten vervaardigden. Monopoly kende hij in zijn jeugd alleen in een versie met Amsterdamse straten.

Op zijn achtste knutselde hij een dominoachtig spel in elkaar, waarvoor hij langwerpige speelkaarten doormidden knipte. Zijn vader wist eerst niet of hij moest juichen of huilen: een antiquarisch kaartspel was helemaal toegetakeld. Hij koos voor de eerste reactie. "Het was toch niet meer terug te draaien", glimlacht Horn.

Na dit eerste spel bleef hij zo nu en dan spellen uitvinden voor zijn eigen plezier en om vrienden er een lol mee te doen. Zo bedacht hij in de vroege jaren zeventig het spel Strike, waarmee

hij zijn schakende en dammende collega's voor het eerst samen een gelijkwaardig tactisch en strategisch spel kon laten spelen.

Citadella

De grote ommekeer kwam na zijn ontmoeting met Niek Neuwahl in 1995, een bekend Nederlands-Italiaanse spelontwerper. Via hem kwam Fred Horn enkele jaren later terecht bij de Duitse vereniging van spelauteurs, die op de jaarlijkse spellenmakersbeurs in Göttingen hun nieuwe vondsten tonen aan fabrikanten en andere belangstellenden.

Hier presenteerde Fred Horn zijn spel 'Maak een vierkant' dat hij in een papieren versie al eens gebruikt had als presentje bij de tentoonstelling van spellen uit zijn collectie in Deventer en Madurodam. Fabrikant Clemens Gerhards zag het spel, raakte onmiddellijk onder de indruk en bracht het in een prachtige houten versie in 2004 op de markt. De naam van het spel werd voortaan Citadella. Dit betekende de doorbraak voor Fred Horn: ineens kreeg hij prijzen en internationale bekendheid als spelauteur. Nog steeds is dit zijn bekendste spel.

Nederlandse markt

In 2008 bracht de firma Xin Dao het spel CARDO op de markt: een rummy-achtig spel met kaartsymbolen, gebaseerd op het allereerste spel dat Horn in zijn kindertijd had bedacht. Daarnaast zijn er nog bijna 30 andere spellen gepubliceerd, waaronder driedimensionale strategische spellen, het kaart-legspel Lange Jan, tangramspellen, sudoku-achtige spellen en Kwintie, een soort vijf-op-een-rij. Samen met Niek Neuwahl bedacht hij ook Fifteen, een prachtig vormgegeven houten spel voor behendige rekenaars.

De Nederlandse markt is erg moeilijk voor Fred Horn; met name de marketing van bordspelen is een groot knelpunt. "Er zijn nog zo'n veertig gespecialiseerde spellenwinkels in Nederland. De grote speelgoedketens durven een nieuw spel helaas alleen aan als het elders al een hit is geworden."

Erfgoed

Alle opbrengsten van de spellen gaan naar zijn stichting SP&L, die als doel heeft om zijn spellen te beheren en in het algemeen de historie van bord- en tafelspelen te bevorderen. Want spellen zijn cultureel erfgoed, waarin eindeloos te graven valt. Hij ziet het als een vorm van moderne archeologie.

"Ik ben sterk op het uiterlijk van de doos en het spel gericht, want de afbeeldingen geven een goede indruk van de tijd. Illustraties laten altijd het nieuwste van het nieuwste zien en zijn dus een uitstekende informatiebron over bijvoorbeeld kleding. Quizvragen geven een indruk van wat je hoorde te weten in die tijd. Bij quizvragen uit 1930 heb je bij 95 procent van de vragen geen idee meer waar het over gaat. Dat interesseert me: het is antropologisch informatiemateriaal. Het geeft een veel beter beeld

van de tijdgeest dan veel andere bronnen, maar wordt helaas maar weinig gebruikt."

Over de auteurs van zeker Nederlandse spelen is bovendien weinig bekend. Daarom graaft Fred Horn graag naar informatie over deze spelen, om de resultaten via gespecialiseerde magazines bekend te maken. Zo is hij al dertig jaar bezig om samen met een Franse collega de historie van Stratego en de Franse voorganger L'Attaque uit te zoeken.

"Oude bordspelen bestuderen is een vorm van archeologie."

Letterspel

De ideeën voor zijn spellen ontstaan vaak op een toevallige manier. Zo wilde een firma eens een letterspel hebben. De voor-

Fred Horn

Fred Horn werd in 1945 geboren in Amsterdam en verhuisde op vierjarige leeftijd naar het Statenkwartier. Daarna woonde hij afwisselend in Amsterdam en Den Haag, om in 1992 weer opnieuw, maar nu definitief, neer te strijken in de Doornstraat.

In zijn werkende leven was Horn ambtenaar, onder meer bij de Rijksgebouwendienst. Hier was hij organisatie-adviseur en deed hij onderzoek naar huisvesting. Daarbij vond hij nieuwe methodes uit en ontwikkelde nieuwe technieken om grote organisaties te huisvesten: de basis voor wat nu facility management heet. In 2000 ging hij met pensioen.

Naast spellen heeft Fred Horn een enorme interesse in jazzmuziek. Hij speelt koper- en riet-blaas-instrumenten, is voorzitter van de Nederlandse Pianola Vereniging en leidde meer dan 25 jaar de Limehouse Jazzband. Zijn muziek is te beluisteren op zo'n 15 platen en CD's.

In 2007 richtte hij de stichting SP&L (Spellen, Puzzels & Ludotheek) (www.stichtingspel.org) op om zijn collectie te beheren en bordspellen te promoten. Veel informatie over zijn spellen is te vinden op de website van het Historisch Overzicht Nederlandse GezelschapsSpellen: www.hongs.nl.

kant was al gemaakt en stond zelfs al afgebeeld in een folder. Hij ontwierp het spel op basis van die voorkant. Toen het spel klaar was, bleek er nóg een ontwerp-eis te zijn: het spel moest door de brievenbus kunnen. "Ik moest een nieuwe oplossing vinden voor het aantal letters, omdat het bord kleiner werd. Daarom bedacht ik dat niet alle spelers hetzelfde aantal letters krijgen. En juist dat element wordt nu het leukst gevonden van het spel!"

Aan zijn verzamelactiviteiten komt voorlopig geen einde. Omdat er onvoorstelbaar veel spellen zijn beperkt hij zich tot Nederland. Op dit moment komen er in ons land zo'n 500 spellen en spelletjes per jaar uit. Van zelfbedachte privé-uitgaven en promotie- en reclamespellen voor bedrijven tot de uitgaven van spellenfirma's die in de winkel liggen. "Volledigheid nastreven is dus onmogelijk."

Klapper

Waar hij van droomt? Dat één van zijn spellen een grote klapper wordt zodat zijn stichting meer middelen heeft om de doel-

stellingen met nog meer leuke dingen in te vullen. En hij zou heel graag in boekhandel Paagman een presentatie willen houden over zijn spelen of over spellen in het algemeen.

"Hoe ik op ideeën kom voor een nieuw spel? Meestal is er een toevallige aanleiding."

Evengoed geeft het hem ook enorm veel voldoening als zijn spelen een concreet product worden. Vormgevers weten daarbij soms waardevolle toevoegingen te doen. Ter illustratie haalt hij een rode kubus uit zijn vitrinekast, waarbij de speler de witte pinnetjes op de juiste manier moet ordenen. Technisch ontwerper Oskar van Deventer bedacht dat die pinnetjes niet recht moesten zijn, maar gebogen, zodat ze er niet uitvallen. Fred Horn glimt over zoveel inventiviteit. "Geniaal!"

Enkele spellen van Fred Horn kunnen worden besteld bij de uitgever:

Parallelo

www.spiel-und-design.eu/de/strategie-taktik/parallelo

Copa

www.steffen-spiele.de/index.php?id=1471

Blocks

www.steffen-spiele.de/index.php?id=1486

I-Qube

www.rombol.de/denkspiele/gesellschaftsspiele/i-qube-fred-horn-niederlande-2005-gesellschaftsspiel-fuer-2-personen-familienspiel-brettspiel-gesellschaftsspiel-aus-holz/a-8953/

www.alexandriabv.nl

Alexandria onderscheidt zich door het leveren van herkenbaar en hoogwaardig vakwerk, dat gepaard gaat met een uitstekende service op basis van jarenlange praktijkervaring. Wat Alexandria bijzonder maakt, is de passie voor het vak.

PERSONEN- EN FAMILIERECHT
NALATENSCHAPPEN
ONROEREND GOED
ONDERNEMINGSRECHT

STATENLAAN 1
2582 GA DEN HAAG

T 070 306 04 57
INFO@NOTARIAATDEGIER.NL

VOOR MEER INFORMATIE:
WWW.NOTARIAATDEGIER.NL

ATRIUM MAKELAARS & TAXATEURS

*Dé makelaar in uw wijk voor een deskundig advies
en snelle verkoop van uw woning!*

Meer informatie? Bel: 070-3248400
www.atrium-makelaars.nl
Frederik Hendrikplein 33 - Den Haag

AKER UITVAARTEN
onderscheidend, persoonlijk, stijlvol

Overlijden melden?
Bel 24 uur per dag
088-788 0 788

Simone Remmen
06 55 70 66 15

Ilona Molhuysen
06 24 61 12 00

www.akeruitvaarten.nl
Plein 2, 2242 KB Wassenaar

Liefdevolle Zorg in Huiselijke Sfeer

PARTICULIERE
WOON- EN ZORGVOORZIENING
Statenlaan 111 • 2582 GH Den Haag

Zie voor informatie & details
www.huizestatigh.nl
of bel 070 3061702
voor onze uitgebreide brochure

**Schildersbedrijf
F.W. Heijstek & Zn.**

Kranenburgweg 17b
2581 XX Den Haag

Tel. 070 - 354 90 08
Mobiel: 06 - 51701393
fheijstek@telfort.nl

Eerlijke en heerlijke Italiaanse gerechten

Bel, bestel en haal af. Valeriusstraat 81, Den Haag

Di t/m Zo geopend van 16.00 tot 21.00 uur

Ma t/m vrij lunch van 11.30 tot 13.30 uur

085 7608810

LATAVOLA.NL

La Tavola
PIZZA PASTA E ALTRO

**Als Van Duijne
het hangt,
dan sluit 't**

Vanaf 1919 dé vakkundig specialist voor uw complete **WONINGINRICHTING**.

Onze gordijnen, vitrages, lamellen, raamdecoraties en zonweringsproducten zijn de beste in hun soort. Wij helpen u bij het bepalen van uw keuze. Het meten, maken en plaatsen van de gordijnen gaat in overleg en naar de wens van de cliënt.

P.J. van Duijne
INTERIEURVERZORGING

Badhuisstraat 137-139 070-355 95 58

WEBSITE: www.pjvanduijne.nl **EMAIL:** info@pjvanduijne.nl

Eindtoetstraining

Eindtoetstrainingen voor leerlingen van groep 6, 7, en 8.
Voor een goede voorbereiding en meer zelfvertrouwen!
Start na de voorjaarsvakantie.

AFTER'S COOL
Pansierstraat 17-19, 2584 EG Den Haag
Anne van der Mik MSc
T 06-39000842, E training@afterscool.nl

EEN OPMERKELIJK ECHTPAAR

Komende 1 augustus is het exact 100 jaar geleden, dat een opmerkelijk echtpaar zich vanuit Alkmaar in de toen nog jonge woonwijk het Statenkwartier vestigde. Het was een direct gevolg van het feit, dat de Haagse gemeenteraad begin 1917 besloot tot oprichting van het Tweede Stedelijk Gymnasium, dat thans de naam Maerlant Lyceum draagt. Als eerste rector van die school werd Gillis Ernst Willem van Hille (1872-1944) benoemd, die deze functie ruim 20 jaar heeft vervuld. Samen met zijn vrouw, de schrijfster Catharina Magdalena Gaerthé (1881-1958), woonde hij tot eind 1927 aan de Willem de Zwijgerlaan 123, een pand dat in die dagen nog ongesplitst was.

Tekst Karel Wagemans Fotografie Abe van der Werff

Classicus en archeoloog

Van Hille, door zijn weinige intimi Ernst genoemd, werd geboren te Zaandam als zoon van een predikant. Hij groeide op “in een vrijzinnige en zeer eenvoudige omgeving, waar streng plichtsbefeg getemperd werd door vriendelijken humor”, aldus Abraham Rutgers van der Loeff in een beschouwing over Van Hille uit 1945, gepubliceerd in het jaarboek van de Maatschappij der Nederlandse Letteren.

“Het gezinsleven van de Van Hilles was druk en fleurig, met een religieuze sfeer, waar vaste normen en strenge principes golden, maar zonder zwaarwichtigheid [en met] een verrassende humor.”

Met zijn promotie tot doctor in 1898 rondde Van Hille zijn opleiding tot classicus af om twee jaar later te worden aangesteld als docent klassieke talen bij het Zwols gymnasium. Dankzij een beurs van het Philologisch Studiefonds kon hij gedurende de drie zomers die volgden deelnemen aan de opgravingen, die in die periode door de Duitse archeoloog Wilhelm Dörpfeld (1853-1940) werden ondernomen op het Griekse eiland Levkas. Dörpfeld, voordien medewerker van de roemruchte Heinrich Schliemann met wie hij de resten van het mythische Troje had blootgelegd, meende daar het Homerische Ithaka gelokaliseerd te hebben en was er op zoek naar de overblijfselen van het paleis van Odysseus. De expeditie werd gefinancierd door de Haagse projectontwikkelaar en filantroop Adriaan Goekoop (1859-1914), die als bevlogen amateur-archeoloog eveneens aan de opgravingen deelnam. Van Hille leerde beide mannen in die tijd goed kennen en zou later een zeker niet onkritische, maar beslist wel begripvolle levensschets over Goekoop publiceren. Over deze wordt hier ter zijde nog opgemerkt, dat hij de vroegere eigenaar was van de grond, waarop in die dagen juist de nieuwe woonwijk het Statenkwartier aan het verrijzen was. Dörpfeld zag zijn inspanningen echter niet met resultaten beloond en de opgravingen op Levkas werden in 1903 gestaakt, nadat Goekoop zich als geldschietster uit de onderneming had teruggetrokken.

Hoewel Van Hilles archeologische belangstelling nooit is verflauwd, zou hij zich nadien vrijwel volledig richten op zijn loopbaan in het onderwijs. Zijn huwelijk in 1906 met de daaraan

Willem de Zwijgerlaan 123

gekoppelde noodzakelijkheid om als kostwinner voor zijn groeiend gezin op te treden, zal hieraan niet vreemd zijn geweest.

Schrijfster op het tweede plan

Catharina Magdalena Gaerthé, de latere mevrouw Van Hille, werd te Zwolle geboren, waar haar vader huisarts was. Zij bewaarde zich via een opleiding te Arnhem tot onderwijzeres, maar als meisje uit een gegoed milieu – om in de termen van die tijd te blijven – vonden haar ouders het niet wenselijk, dat To (zoals zij thuis werd genoemd) in dat beroep ook daadwerkelijk haar brood ging verdienen. Het geven van godsdienstles op een zondagsschool in Zwolle werd haar oogluikend toegestaan. Want dat werd letterlijk en figuurlijk pro deo verricht. Na haar huwelijk met Ernst van Hille kwamen man en kinderen steeds op de eerste plaats. Zij kreeg er vijf: twee zoons en drie dochters,

waarvan de jongste, Beatrijs, maar enkele maanden oud werd. In de bijdrage van Annie Salomons, in 1964 opgenomen in het jaarboek van de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde, omschrijft deze het gezinsleven van de Van Hilles als “druk en fleurig, met een religieuze sfeer, waar vaste normen en strenge principes golden, maar zonder zwaarwichtigheid [en met] een verrassende humor.” Onvermeld wordt hier gelaten, dat het de ouders vaak moeite kostte de eindjes aan elkaar te knopen. To van Hille-Gaerthé zou daarover in een vraaggesprek met een journalist van de Leeuwarder Courant in 1956 opmerken: “Mijn man had [toen] maar een bescheiden traktement. Ik herinner me nog hoe we eigenlijk krom moesten liggen om rond te komen. Bij het schoonmaken van een wastafel heb ik op een goede dag tegen mezelf gezegd: Ik wil niet langer arm zijn, ik ga schrijven!” Het resulteerde in haar eersteling, het kinderboek *Onder het stroodak*, dat in 1915 werd uitgegeven. Ze kreeg er 100 gulden voor (ongeveer zo'n 500 euro nu). Vele andere publicaties, die qua doelgroep varieerden van jeugdige lezers tot oudere meisjes en volwassenen, zouden volgen. Graag gelezen, werden die boeken

“De leerlingen zelf [...] waren in het begin wel eens wat bang voor de strengheid van den rector [om pas later te beseffen] welk een gevoelige belangstelling schuil ging achter dit stroeve masker...”

vlot verkocht. Haar werk als schrijfster ging echter nooit ten koste van de tijd die To van Hille aan haar gezin wenste besteden. In haar eigen woorden: “Mijn literaire aspiraties kwamen altijd op het tweede plan.” Zoals de dichter Victor van Vriesland haar activiteiten op dat vlak later ooit typeerde: “Ze heeft steeds haar ellebogen gebruikt om op de achtergrond te blijven.” Op de voorgrond stond dan ook stevast Ernst van Hille.

Streng en stroef

Het nieuwe Haagse gymnasium kreeg tot 1926 in verschillende tijdelijke locaties onderdak. In laatstgenoemd jaar werd het nieuwbouwcomplex aan de Johannes Bildersstraat in gebruik genomen. Abraham Rutgers van der Loeff verheelt in zijn gedenkschrift over Van Hille niet, dat deze door karakter en instelling als rector na verloop van tijd bij velen op weerstand stuitte. Bij de docenten begon “hier en daar oneenigheid en ontevredenheid uit te breken, die soms tot pijnlijke botsingen leidden [en] ook de moeilijkheden met ouders namen toe. De leerlingen zelf [...] waren in het begin wel eens wat bang voor de strengheid van den rector [om pas later te beseffen] welk een gevoelige belangstelling schuil ging achter dit stroeve masker...” Van Hilles kenmerklijke neiging om overal zelf controle over uit te willen oefenen, schijnt mede debet te zijn geweest aan deze gang van zaken. Zo vermeldt Rutgers van der Loeff in dit verband: “Zijn werkzaamheden werden gekenmerkt door een bijna pijnlijke nauwgezetheid, die hem o.a. noopte altijd het vroegst en bijna altijd het laatst te vertrekken; door een bijna overspannen activiteit, waarmee hij bv. elk eerste uur in elke klasse zelf de absenties placht te constateeren en elk vrij kwartier te verschijnen in gangen, op trappen, op de speelplaats en in de leeraarskamer.” Een dergelijke alomtegenwoordigheid moet wel als beklemmend zijn ervaren.

Portret Gillis Ernst Willem rector tot 1939, en daarvoor Remco Vogel, sinds 2014 rector van het Maerlant

To van Hille-Gaerthé. Tuinfoto: bron: Gemeentearchief Den Haag.
Kinderfoto: bron: Historisch Centrum Overijssel

Meer gewaardeerd werd dan het minzaam inspecterend oog van koningin-moeder Emma, die begin mei 1928 in het schoolgebouw aan de Johannes Bildersstraat werd rondgeleid. Voor Van Hille een trots moment! Zo'n negen jaar eerder, in het voorjaar van 1919, was hij reeds voorgesteld aan haar verre neef Wilhelm II, die als Duits keizer in ballingschap in die dagen op kasteel Amerongen in de provincie Utrecht verbleef. Dörpfeld was toen óók daar te gast en tijdens het diner met de ex-keizer stond hun archeologisch veldwerk te Levkas centraal. Helaas tot verveling van de overige aanwezigen. Die zaten verstolen te geeuwen, zoals naar voren komt uit de jaren later gepubliceerde dagboeknotities van Sigurd von Ilseman, de adjudant van de vroegere heerser.

Verhuizing uit de wijk

Hield Ernst van Hille niet van stilzitten, To van Hille deed dat evenmin. Tijdens de 10 jaar dat zij op de Willem de Zwijgerlaan woonde, zag eenzelfde getal aan boeken van haar hand het licht. Daarnaast gaf zij sinds 1923 leiding en leverde bijdragen aan het maandblad voor jonge meisjes *Droom en daad*, dat echter in 1930 de verschijning moest staken door afname van het aantal lezers. En tussendoor hield zij dan nog eens vele lezingen; niet alleen in Den Haag, maar ook elders in het land. Over al die literaire activiteiten van To van Hille-Gaerthé heeft Annie Salomons later opgemerkt: "Het is onbegrijpelijk, hoe deze niet sterke vrouw, met een druk gezin, met weinig hulp en een voortdurende aanloop van vrienden en vriendinnen, toch tijd heeft gevonden een zo respectabel aantal verhalen te schrijven." Maar met een inwonend dienstmeisje, dat ook het koken van de maaltijden voor haar rekening nam, werden de lasten van de vrouw des huizes natuurlijk wel enigszins verlicht. *Bloesem*, het eerste verhaal opgenomen in de bundel *Levensdagen* uit 1926, droeg de schrijfster op aan de bekende illustratrice Rie Cramer, die – wonend op nr. 121 – jarenlang haar buurvrouw op de Willem de Zwijgerlaan is geweest. Een min of meer gemeenschappelijk product van beide dames werd To van Hilles kinderboek *Zomerland*, dat door Rie Cramer van illustraties is voorzien. Toen dit boek in 1930 verscheen, waren de Van Hilles al uit het Statenkwartier vertrokken. Waarschijnlijk omdat Ernst van Hille meer in de nabijheid van het gymnasium wilde wonen, verhuisden zij eind november 1927 naar de Van Hogenhoucklaan nr. 20 in het Benoordenhout. Enige tijd nadat hij in 1938 als rector met pensioen ging, volgde een verhuizing naar Wassenaar. Na een langdurig ziekbed is Ernst van

"Mijn man had [toen] maar een bescheiden traktement. Ik herinner me nog hoe we eigenlijk krom moesten liggen om rond te komen. Bij het schoonmaken van een wastafel heb ik op een goede dag tegen mezelf gezegd: Ik wil niet langer arm zijn, ik ga schrijven!"

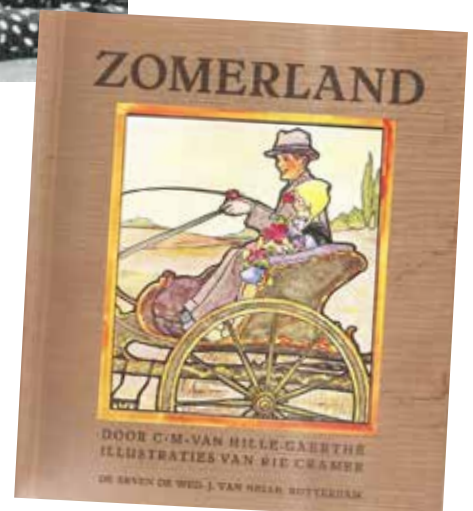
Hille daar in het voorjaar van 1944 overleden. Zijn weduwe, die nadien terug verhuisde naar het Benoordenhout om daar een flat aan de Hart Nibbrigkade te betrekken, begon in 1947 te sukkelen met haar eigen gezondheid. Zij schreef er het boek *Geneugten en perikelen bij ziekte en herstel* over, dat in 1951 uitkwam. Met kenmerkende ironie vertelde zij later: "Het is heel druk verkocht. Er zijn mensen die het wel drie keer cadeau kregen, toen ze naar een ziekenhuis moesten."

To van Hille-Gaerthé overleed op oudejaarsdag 1958. Zij had in de woorden van Annie Salomons "geen gróót talent, maar met haar zuiver karakter, haar levensliefde en humor heeft ze voor velen iets goeds betekend."

In Zwolle, haar geboorteplaats, is door de gemeente in de jaren 60 van de vorige eeuw een straat naar haar vernoemd.

To van Hille-Gaerthé.
Bron: provincie Overijssel

Zomerland van
To van Hille-Gaerthé
met illustraties van
Rie Cramer

MAANDELIJKSE BORREL IN CAFÉ DE SIEN

Tekst en fotografie Abe van der Werff

Het was in de tijd van de Nuclear Security Summit The Hague, maart 2014. Het Statenkwartier werd tijdens deze internationale top zwaar bewaakt en voor een deel zelfs afgegrensd. Dat zette Theun de Graaf aan het denken over de sociale gevolgen voor de bewoners.

Theun de Graaf

Hoeveel mensen kennen elkaar hier eigenlijk? Hoe makkelijk kunnen bewoners elkaar hier ontmoeten? Ze praatte hierover met wijkbewoner Henk Thomas toen het wijkbestuur tijdens de NSS-conferentie een borrel organiseerde. Daar kwamen veel mensen op af. Dat gesprek kreeg meteen een concrete uitkomst: we kunnen zelf méér in de wijk doen!

Een gedenkwaardig moment dat later ook nog wel leek te passen in het door de gemeente bedachte 'Rijk in je Wijk' (samen eten, samen bioscoopbezoek en andere gezamenlijke activiteiten). Van alle initiatieven is er één constante, namelijk een maandelijkse dinsdagavond borrel tussen 17.30 en 19.00 uur in café De Sien in de Antonie Heinsiusstraat 39. Altijd op de laatste dinsdag van de maand.

Hoe krijg je wijkbewoners naar een maandelijkse borrel? Theun de Graaf wierp eerst eens een blik op haar eigen mailbestand, nog opgebouwd vanuit het vroegere administratiekantoor samen met haar man Jos. Henk Thomas nodigde zijn omwonenden uit. Dat gaf bij elkaar een aardige start in het café. Inmiddels zijn er vijftig adressen van bezoekers verzameld. Het café, bewust van zijn plaats in de

wijk, gaf graag ruimte aan dit initiatief. Theun bleef daarna mensen aanmoedigen om elkaar eens in de maand in dit café te ontmoeten. Er is altijd een leuke groep van wisselende samenstelling gebleven. Toen er eens weinig mensen kwamen opdagen rees de vraag of de bijeenkomst misschien beter in een ander café kon plaatsvinden. Nee, dat vond niemand de bedoeling en Sien bleef gewoon. Met nog steeds veel genoeg.

Hoe kunnen nieuwe bewoners in de wijk van deze maandelijkse ontmoeting weten? Door op de website van het Statenkwartier te kijken info@statenkwartier.net. Maar nieuwe bewoners kijken daar niet meteen naar. Theun denkt na over wat meer publiciteit. Het zou ook helpen als bewoners hun nieuwe burens attenderen op de maandelijkse borrel. Een andere dag dan dinsdag? Deze dag blijkt toch de beste keuze. Er is dan in ieder geval geen voetbal op de beeldbuis. Donderdag koopavond en vrijdag, zaterdag en zondag vallen al meteen af.

Ook voor wie er nog niet eerder aan deelnam: gewoon komen! De eerstvolgende keer is dinsdag 27 juni 2017 vanaf 17.30 uur.

Jan en Joukje

Joukje Bijlsma (69) wil graag delen waarom zij Rijk in je Wijk zo waardevol vindt.

ZE VOELT ZICH NIET EENZAAM, HEEFT VRIENDEN EN VRIENDINNEN EN GOED CONTACT MET HAAR KINDEREN

Tekst Menno de Groot foto Joukje Bijlsma

Eigenlijk begon het toen haar kinderen van de Duinoordschool kwamen, ze miste iets, de contacten die er op het speelplein waren met andere moeders en de dingen die je daar besprak, dingen van alledag.

Toen haar kinderen het huis uit gingen ontstond weer zo'n moment, zij noemt het het lege nestsyndroom. Een club werd opgericht, het Haags Vrouwen Buurtdispuut, samen van alles doen, over dingen praten, de club bestaat nog steeds.

5 jaar geleden werd bij Jan, met wie ze 50 jaar lief en leed gedeeld had, ALS geconstateerd. Hij overleed in december 2014, twee dagen na hun beider verjaardag.

De laatste maanden had zij hem intensief verzorgd, een moeilijke en emotionele periode, ze leefden tussen 4 muren. Na Jan's overlijden ging ze een nieuwe fase van haar leven in. Ze miste het samen zijn en doen, dat extra steuntje dat iedereen wel eens nodig heeft. Een vriendin wees haar op Rijk in je Wijk, een groep mensen die dingen samen doen; samen eten, een film bezoeken of over boeken praten maar ook elkaar een beetje

in de gaten houden, spontaan helpen een boodschap doen of alleen maar even bellen om te vragen of het wel goed met je gaat.

Nu, een jaar later, weet ze dat het werkt; Rijk in je Wijk heeft haar vrienden, gezelligheid, steun en meer vertrouwen opgeleverd. En als zij verzuimd om af te bellen voor een etentje of zo, wordt er gebeld en gevraagd hoe het met haar is.

SINDS EEN JAAR IS RIJK IN JE WIJK STATENKWARTIER ACTIEF

Tekst Jolanda Letterie

Wat is Rijk in je Wijk

Rijk in je wijk is geen hulporganisatie, maar een netwerk van mensen die niet alleen iets voor elkaar willen doen, maar ook met elkaar. Mensen die (nog) niet afhankelijk zijn van mantelzorg of burenhulp, maar wel behoefte hebben aan meer contacten in de buurt. Omdat het prettig is als je mensen in je buurt hebt bij wie je even aan kunt kloppen.

Wat doet Rijk in je Wijk

Rijk in je Wijk Statenkwartier bestaat uit 15 actieve leden die eens in de twee maanden bijeenkomen in het Coupé-huis, waar we samen iets eten en dan de voortgang van de bestaande maar ook nieuwe initiatieven uitwisselen. Je leert elkaar kennen, je vertrouwt elkaar en kunt op elkaar rekenen als het nodig is. Sommigen worden je vrienden, anderen goede bekenden.

Binnen Rijk in je Wijk Statenkwartier is er een leesclub, een filmclub en eetclub (men eet met elkaar in de verschillende eetgelegenheden in het Statenkwartier) actief. Waarschijnlijk wordt er dit jaar ook nog een kookclub en wandelclub opgestart.

Meedoen aan Rijk in je Wijk

Nieuwe initiatieven zijn zeer welkom. Heeft u ideeën en wilt u meedoen aan Rijk in je Wijk mail dan naar rijkinjewijk@hotmail.com

VEILIGHEIDSMARKT

Tekst Menno de Groot fotografie Abe van der Werff

Op zaterdag 20 mei organiseerde het Wijkoverleg, samen met het Buurt Preventie Team Statenkwartier op het Frederik Hendrikplein een markt in het teken van veiligheid.

Aanwezig waren verschillende organisaties die actief zijn op het gebied van veiligheid, zoals gemeente, politie en veiligheidsregio, maar ook winkeliers uit de buurt. Zij demonstreerden hoe onveilige situaties met passende maatregelen bestreden kunnen worden. Er was ook

gelegenheid om je fiets te laten checken door Het Zwarte Fietsenplan. En in een speciale stand kon je oefenen met een AED.

Trainers van Krav Maga lieten kinderen kennis maken met de eerste beginselen van deze verdedigingskunst.

Tenslotte was er een demonstratie met een mistgenerator waarbij een (winkel) ruimte in luttele seconden volledige in de mist kan worden gezet waardoor een inbreker, onder het mom "wat hij niet ziet kan hij niet stelen" gedesoriënteerd raakt.

KOERIERTJES

HOOGGEVOELIG?

Begeleiding hooggevoelige volwassenen en kinderen.

www.hsp-begeleiding.nl

070-3459014

info@hsp-begeleiding.nl

WOONATELIER HORUS

25% KORTING OP MAAT GEMAAKTE VOUWGORDIJNEN.
bel, mail of kom langs voor een vrijblijvende offerte.

Openingstijden: donderdag t/m zaterdag 12-00 tot 17-00
en op afspraak.

06 45424170, [Breitnerlaan 107 Benoordenhout](http://Breitnerlaan.107.Benoordenhout)

WWW.HORUS-ATELIER.NL

WWW.CATAMARANSCHOOL.NL

Zeilkampen, surfkampen en weekendcursussen voor jongeren. Privés, cursussen en groepsuitjes voor volwassenen. Catamaranzeilen op zee is een ervaring om nooit meer te vergeten!

Locatie: Wassenaarseslag Wassenaar & Zwarte pad Scheveningen

POPPENTHEATER

Kooman's Poppentheater speelt sinds 1969 elke woensdag en zaterdag om 14.30 uur kindervoorstellingen (5+) in het Statenkwartier. Bezoek een voorstelling met uw kind, kleinkind of verjaardagspartijtje.

Frankenstraat 66, www.koomanspoppentheater.nl

070-3559305

LESSEN OLIEVERF TECHNIEK

Atelier Ineke Toetenel,
Antonie Heinsiusstraat 37
Maandag dinsdag woensdag
11.00-13.30 of 19.30-22.00

Informatie 070-523945 of

inekeschilderlessen@versatel.nl

ROB DE WINTER – COMPUTER AUDIO VIDEO

Voor al uw oplossingen op computer en televisie gebied.

Bekijk de website voor meer informatie.

www.rob-de-winter.nl

Of bel met rob de winter 06-47873066.

TE HUUR

Prachtig vakantiehuis+ zwembad in de Marche (Italië)

Nog vrij in naseizoen. 3 = 2

www.casaitulipano.nl of 0654373002

H de Kraa Frankenslag 19

CURSUSAVOND MANTELZORGERS 26/6

Door ziekte of trauma kan het vertrouwde gedrag van iemand veranderen. Hoe kan de mantelzorger daarmee omgaan?

Aanmelden

Stuur een e-mail naar info@evitazorg.nl

De cursusavond is op 26/6 van 19.30u-21.00u in Evita Lokaal, Van Alkemadelaan 309a.

Deelname is gratis.

Den Haag

Uw gevel gratis graffiti-vrij

Ongewenste graffiti ontsiert uw huis en de straat ziet er rommelig uit. De gemeente laat het gratis verwijderen. U hoeft het alleen maar te melden. Hoe eerder u het meldt, hoe kleiner de kans dat er meer graffiti bij komt!

Meld graffiti

Kijk op de website voor de voorwaarden of neem contact op met Meldpunt Graffiti: meldpuntgraffiti@denhaag.nl of 14070.

Buitengewoon schoon!

Samen maken we van onze stad een aangename, veilige en schone plek om in te wonen, werken en leven.

www.denhaag.nl/graffiti

Thuiszorg die bij u past

De 4 zekerheden van Evita Zorg

- 1 altijd en direct inzetbaar
- 2 alle zorg en ondersteuning thuis
- 3 vaste zorgverlener die bij u past
- 4 volgens afspraak op afgesproken tijd

Evita Zorg levert ook thuiszorg in het Statenkwartier, bel voor informatie met onze wijkverpleegkundige.

Van Alkemadelaan 315
2597 AJ Den Haag
t 070-3141600

info@evitazorg.nl
www.evitazorg.nl

Yogashala

Yoga groeps- & privé lessen

Ten Hovestraat 8
Den Haag
06 237 387 51
yogashala.nl

have a look inside

Masman Bosman

accountants & belastingadviseurs

Masman Bosman is:

- Geïntegreerde aanpak
- Multidisciplinaire financiële dienstverlening
- Helder totaalresultaat

T. 070 - 33 80 500
Eisenhowerlaan 124
2517 KM Den Haag

www.masmanbosman.nl

Wij staan voor:

- Geïntegreerde benadering bij het oplossen van financiële vraagstukken
- Multidisciplinaire expertise op hoog niveau
- Persoonlijke benadering en korte lijnen

Tot onze cliënten rekenen wij:

- MKB ondernemingen
- Directeur grootaandeelhouders
- Vrije beroepers
- Stichtingen en verenigingen
- Particulieren

Especially for Expats:

- We provide a full-service concept (tax planning and filing)

Onze dienstverlening:

- Fiscale advisering zakelijk en privé
- Financiële (vermogens-) planning
- Actuele management informatie
- Beoordelen en samenstellen van jaarrekeningen
- Belastingaangiften
- (Wettelijke) controles
- Administratieve ondersteuning
- Secretariële diensten, waaronder een volledig Family Office concept

Vanuit ons kantoor aan de Eisenhowerlaan 124 bedienen wij dagelijks met ruim 35 medewerkers onze cliënten.

Villa Valentijn Den Haag
kinderdagverblijf

Kinderdagverblijf Villa Valentijn Den Haag (1^e kinderdagverblijf in het Statenkwartier) vanaf 1997 uw vertrouwde adres voor kinderopvang kunt u vinden aan de Frankenslag 145 in Den Haag. Ons landelijk registratienummer is 154505420.

Uitgebreide informatie kunt u vinden op onze website, t.w. www.villavalentijn.nl en emailadres info@villavalentijn.nl (zie ook Query code).

Telefonisch zijn wij te bereiken op 0854-890090.

Opvangvormen zijn o.a.: 40-, 48-, 52 weken p/j en flexibel.

Kinderdagverblijf Villa Valentijn Den Haag staat voor knusheid, gezelligheid en geborgenheid. Wij werken horizontaal. We hebben vier groepen in de volgende leeftijd: 3 mnd. - 1 jaar (Roze groep), 1 - 2 jaar (Gele groep), 2 - 3 jaar (Turquoise groep), 3 - 4 jaar (Rode groep). Waardoor we de kinderen op maat tijdens de verschillende ontwikkelingsstadia kunnen begeleiden en de overgang naar de basisschool optimaal is.

Bij Villa Valentijn Den Haag staat de ontwikkeling van het kind centraal.

Service nummers

Stadsdeelkantoor Scheveningen

Scheveningseweg 303
www.denhaag.nl/contact
 Tel: 14070

Wijkagent

henry.stegehuis@politie.nl

Welzijn Scheveningen

Algemeen Maatschappelijk Werk
 en ouderenadviseurs
 Tel: 070 - 416 20 20
 Website: www.welzijnscheveningen.nl

Dienstenwinkel

Tel: 070 - 360 14 65

Algemene burenhulp (gratis)

Tel: 070 - 262 99 99

Wijk- en Dienstencentrum Couvéehuis

Frankenslag 139
 Tel: 070 - 3500694
<http://www.welzijnscheveningen.nl/statenkwartier/couveehuis>

Wijkbus Groot Scheveningen

Tel: 070 - 3385495 / 070 - 3385496

Spoedeisende huisartsenhulp SMASH

Maandag t/m donderdag 17.00 - 08.00 uur
 Weekeinde: vrijdag 17.00 uur tot
 maandag 08.00 uur. Tel: 070 - 3469669

Dienstdoende apotheken

Tel: 070 - 3451000

Tandartsdienst

Spoedgevallen nacht - weekend
 Tel: 070 - 3110305

Dierenartsen weekenddienst

Spoedgevallen nacht - weekend
 Tel: 070 - 3110307

Adverteren in de Statenkoerier?

Formaten (breed x hoog) en tarieven per plaatsing:

1/1 pagina	185 x 251 mm	€ 550,00 (omslag € 750,00)
1/2 pagina	185 x 123 mm	€ 375,00 (omslag € 550,00)
1/2 pagina	90 x 251 mm	€ 375,00 (omslag € 550,00)
1/3 pagina	185 x 80 mm	€ 250,00
1/3 pagina	90 x 165 mm	€ 250,00
1/6 pagina	90 x 80 mm	€ 120,00

Mail voor meer informatie: kroemer@kpnmail.nl

Jaarcontract(1/1-31/12)

20% korting + gratis vermelding/banner
 op de website.

Koeriertje

€30,- (max.30 woorden, z/w, geen logo)

Banner op website

€120,- p/j of een deel daarvan.

Oplossing
 JAARTALPUZZEL
 STATENKWARTIER
 uit de vorige Statenkoerier:

**Bekijk deze statige
 jaartalstenen!**

De complete oplossing kunt u bij de
 redactie opvragen: statenkoerier@statenkwartier.net

Celeste

HAUTE PARFUMS

Acqua di Parma
Annick Goutal
Caudalie
Cire Trudon
Creed
Diptyque
Geo F. Trumper
Leonor Greyl
Lorenzo Villorosi
Mason Pearson
Molton Brown
Parfums D'Orsay
Penhaligon's
Serge Lutens

FREDERIKSTRAAT 963 - T 070 3461487
WWW.CELESTE-PARFUMS.NL

24/7 online

SUPER AANBIEDING

20% KORTING

KORTING OP ALLE VERF

Actie is geldig t/m 31-7-2017

Briedé

Laan van Nieuw Oost Indië 72 (hoek Theresiastraat) 2593 BW Den Haag
Tel.: 070 - 383 82 75, Fax.: 070 - 381 46 37, www.decohomebriede.nl

WIE JARIG IS
TRAKTAART

40
JAAR

**Nelisse bestaat 40 jaar. Dat vieren
we met de hele buurt. Dus ook met u!**

Denkt u eraan uw huis te verkopen? Praat dan met de makelaar die uw wijk als geen ander kent. Maak een afspraak voor een vrijblijvend adviesgesprek. Dan komen wij bij u langs met een heerlijk taartje.

Dit is Nelisse.

Statenlaan 128, Den Haag • T 070 350 1400 • E info@nelisse.nl • www.nelisse.nl